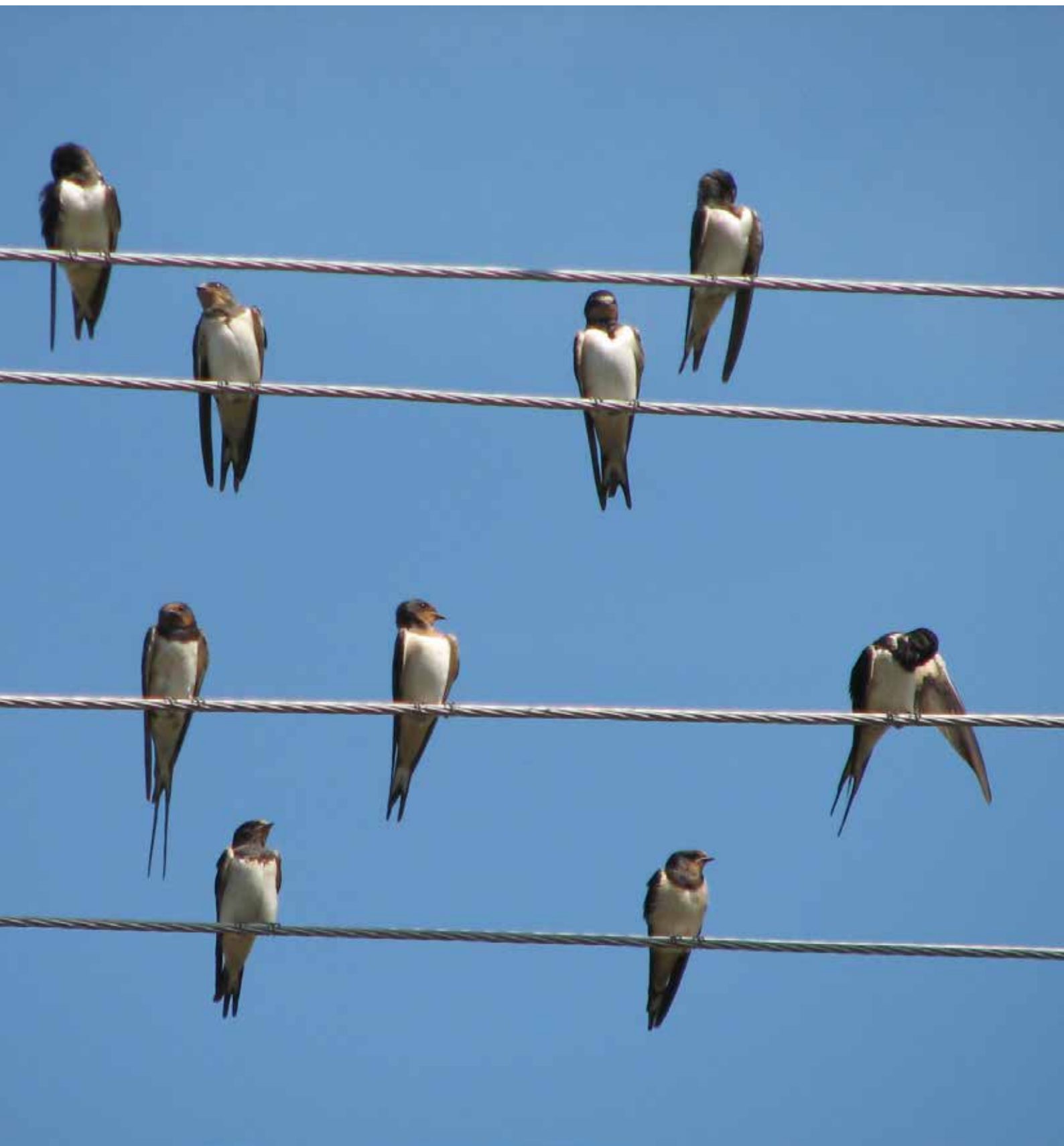

Aktualności

Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

PL ISSN 1899-346X Rok XXII Nr 4(88) lipiec-sierpień 2018

Publikacje Wydawnictwa Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

*Jakość surowców pochodzenia zwierzęcego,
seria „Środowisko – Zwierzę – Produkt”
pod red. Witolda Chabuza i Bożeny Nowakowicz-Dębek*

Monografia zawiera materiały, które mogą być przydatne w pracy osobom zajmującym się surowcami pochodzenia zwierzęcego oraz chowem i hodowlą zwierząt – ułatwią zwłaszcza zarządzanie w tych działach produkcji.

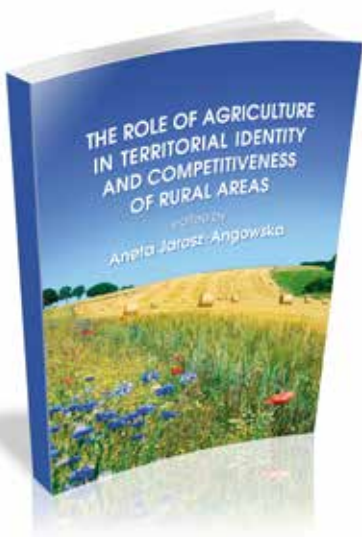
W pracy zamieszczono m.in. informacje o produktach pochodzenia zwierzęcego oraz sposobach i możliwościach ich modyfikowania. Czytelnik znajdzie także wiadomości na temat żywności ekologicznej, ras lokalnych i produktów regionalnych.

*Monitorowanie zagrożeń,
seria „Środowisko – Zwierzę – Produkt”
pod red. Bożeny Nowakowicz-Dębek i Witolda Chabuza*

Monografia zawiera materiały, których znajomość pozwoli osobom zajmującym się bezpieczeństwem i higieną pracy w rolnictwie, a także ochroną środowiska lepiej wykonywać powierzone zadania oraz ułatwi identyfikowanie i monitorowanie zagrożeń w tych dziedzinach.

W pracy zamieszczono m.in. informacje o zagrożeniach związanych z produkcją zwierzęcą, zagospodarowaniem azbestu, problemach związanych z dezynfekcją i dekontaminacją czy stosowaniem olejków eterycznych.

*The role of agriculture in territorial identity and
competitiveness of rural areas
pod red. Anety Jarosz-Angowskiej*

The context of the book is a continuation of research based on the experience of international project realized in 2009–2011 years titled “The role of agriculture in territorial identity and competitiveness of rural areas”. The main objective was to discuss the changing role of agriculture in increasing the competitiveness of rural areas and identity – based regional development processes. Authors agree that agriculture can be still regarded as one of the main elements contributing to rural areas development but also try to identify another factors and among others recognize the special role of institutions together with resources and cooperation networks. The study was enhanced with practical examples illustrating the importance of agriculture in regional identity in the context of rural areas development.

Szanowni Państwo

Podczas ostatniego w tym roku akademickim posiedzeniu Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, 29 czerwca 2018 r., w dworku na Felinie odbyło się spotkanie z podsekretarzem stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego Piotrem Müllerem. Minister zwrócił uwagę na zmiany, które zostały wprowadzone w ustawie w wyniku prac Sejmu. Powiedział o kształcie projektu, który uwzględnia korekty ustawowe wprowadzone podczas trzech czytań w Sejmie.

Kiedy kończyliśmy przygotowywać ten numer „Aktualności UP”, w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego od 2 do 31 sierpnia trwały konsultacje publiczne. Opinie wyrażało środowisko naukowe oraz organizacje i stowarzyszenia zajmujące się sprawami nauki i szkolnictwa wyższego. Do konsultacji publicznej skierowano projekty rozporządzeń dotyczące dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, i dyscyplin artystycznych, ewaluacji jakości działalności naukowej, a także sporządzania wykazów wydawnictw monografii naukowych oraz czasopism naukowych i recenzowanych materiałów z konferencji międzynarodowych tworzonych na potrzeby systemu ewaluacji działalności naukowej.

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie w dniach 10–11 lipca gościł rektorów publicznych uczelni rolniczych i przyrodniczych z całej Polski. Rektorzy reprezentowali dziewięć szkół wyższych. Wcześniej takie spotkanie odbyło się u nas w 2006 r.

Piszemy również o Świątce Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, które odbyło się 17 maja. Podczas uroczystości w Centrum Kongresowym nadano tytuł doktora honoris causa prof. Berndowi Hoffmannowi oraz wręczono odznaczenia państwowe i nagrody rektora pracownikom Uniwersytetu oraz dyplomy doktorom habilitowanym.

W numerze przedstawiamy sylwetki nowo mianowanego profesora Cezarego Andrzeja Kwiatkowskiego z Wydziału Agrobioinżynierii oraz prof. dr. hab. Jana Dyducha, emerytowanego pracownika Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu.

Zdajemy relację z wystawy przygotowanej przez pracowników Oddziału Informacji Naukowej BG UP w Lublinie, noszącej tytuł „Reprinty i nie tylko... – piękno dawnych kodeksów”, podczas której można było obejrzeć reprinty bezcennych kodeksów rękopiśmiennych, starych druków oraz druków dziewiętnastowiecznych.

Przypominamy także o sukcesach naszych studentów, którzy znaleźli się w finale XV Akademickich Mistrzostw Województwa Lubelskiego i Regionalnych Zawodów w Skokach przez Przeszkody. Mateusz Chojnowski na koniu Anoniem zajął drugie miejsce, Barbara Szumiata na koniu Kapella GB – trzecie.

Monika Jaskowiak
redaktor naczelny

Spis treści

Wydarzenia

- 2** Święto Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie
- 4** Doktorat honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie dla prof. dr. hab. dr. h.c. Berndta Hoffmanna
- 6** Podziękowania, reminiscencje i refleksje na temat komunikacji w świecie nauki
- 8** Senat Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie
- 9** Projekt ustawy o szkolnictwie wyższym
- 12** Konferencja rektorów
- 16** Nagrody jubileuszowe
- 17** Dyplomy
- 18** Patron sali

Sylwetki

- 19** Naukowiec i ceniony wychowawca

Biblioteka

- 22** Reprinty i nie tylko

Wokół nauki

- 23** Badanie nerwowego podłoża zachowania się zwierząt

Sport

- 27** Zawody w skokach

Konferencje szkolenia

- 28** Jakość produktów mlecznych
- 29** Żywność – tradycja i nowoczesność
- 30** Bezpieczeństwo pracy w rolnictwie

Duszpasterstwo

- 32** Zapomniana świętość

Medale z rąk wicewojewody otrzymują Hanna Bis-Wencel i Małgorzata Lużyńska
Fot. Maciej Niedziółka

Święto Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

17 maja 2018 r. obchodziliśmy po raz drugi Święto Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Podczas uroczystości w Centrum Kongresowym odbyło się nadanie tytułu doktora honoris causa prof. Berndowi Hoffmannowi, a także wręczenie odznaczeń państwowych i nagród rektora pracownikom Uniwersytetu oraz dyplomów doktorom habilitowanym.

Otwierając obchody, rektor Zygmunt Li-twińczuk przypomniał korzenie naszej uczelni i jej 70-letnią historię, zaczynającą się od utworzenia Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej z czterema wydziałami, z których dwa – Wydział Rolny i Wydział Weterynaryjny – były ściśle związane z naukami rolniczymi. Wyraził życzenie, „by obchodzone w każdym roku Święto Uniwersytetu, nasze święto nauki, stało się także okazją do jednoczesnego ożywienia pamięci i wzbudzenia energii działania dla przyszłości, zwłaszcza w obszarze współpracy całego środowiska akademickiego Lublina”.

Zapowiadając doktorat honoris causa przyznany prof. Berndowi Hoffmanowi z Uniwersytetu im. Justusa Liebiga w Giessen, JM zauważył, że tym zaszczytnym tytułem zostało na naszej uczelni wyróżnionych tylko 57 osób, co nobilituje zarówno wyróżnionego w ten sposób naukowca, jak i Uniwersytet. Wymieniając zasługi profesora dla nauki, dodał, iż „honorujemy Bernda Hoffmana tytułem doktora honoris causa w dowód uznania dla jego osiągnięć, a także za promocję polskiej wete-

rynarii na forum europejskim i ożywione kontakty z naszym lubelskim Wydziałem Medycyny Weterynaryjnej”.

W dalszej części uroczystości w Centrum Kongresowym wicewojewoda lubelski Robert Gmitruczuk w imieniu Prezydenta RP wręczył odznaczenia państwowe pracownikom Uniwersytetu. Otrzymali je następujący pracownicy.

Medal Złoty za Długoletnią Służbę: Grzegorz Marian Bartnik, Hanna Bis-Wencel, Małgorzata Elżbieta Lużyńska, Anna Stankiewicz, Elżbieta Małgorzata Tusińska, Danuta Kazimiera Urban, Anna Żuk, Waldemar S. Żuk.

Medal Srebrny za Długoletnią Służbę: Marek Angowski, Justyna Bohacz, Iwona Beata Janczarek, Sławomir Marian Juściński, Małgorzata Maria Kostecka, Beata Helena Król, Ryszard Andrzej Kulig, Jarosław Mazurkiewicz, Paweł Robert Muszyński, Monika Barbara Pytka, Bogusław Senczyna, Iwona Szot.

Medal Brązowy za Długoletnią Służbę: Monika Paulina Bryl, Marta Ewa Dec, Agnieszka Dorota Jamiołkowska, Katarzyna Kmiec, Łukasz Ryszard Kurek, Tomasz Lipa,

Małgorzata Anna Sosnowska, Aneta Maria Sulborska, Mariusz Szmagara, Barbara Zofia Topyła, Piotr Zarzycki.

Po raz drugi została przyznana Nagroda Naukowa Rektora Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Prorektor ds. nauki, wdrożeń i współpracy międzynarodowej prof. Zbigniew Grądzki przedstawił laureatów w poszczególnych kategoriach:

- za pracę naukową opublikowaną w czasopiśmie o najwyższym Factorze nagrodzono zespół w składzie: Danuta Kowalczyk-Pecka, Stanisław Pecka, Edyta Kowalczyk-Vasilev;
- za publikację o największej liczbie cytowań nagrodzono zespół: Joanna Barłowska, Magdalena Szwałkowska, Zygmunt Litwińczuk, Jolanta Król;
- nagrodę im. Stanisława Staszica za badania aplikacyjne, za osiągnięcie pt. „Introdukcja genów karłowatości z rodzajów *Secale* i *Aegilops* do pszenżyta oraz ich aplikacja w hodowli tego zboża”, otrzymał zespół: Czesław Tarkowski, Daniela Gruszecka, Krzysztof Kowalczyk, Krystyna Marciniak, Justyna Leśniowska-Nowak, Michał Nowak.

Wręczenie dyplomów doktorom habilitowanym było kolejnym punktem programu. Prorektor ds. organizacji i rozwoju uczelni prof. Eugeniusz Grela przedstawił sylwetki i osiągnięcia nowo wypromowanych. Byli to: Anna Halina Nowak z Wydziału Agrobiotechnologii; Witold Kędzierski, Joanna Sylwia Wessely-Szponder z Wydziału Medycyny Weterynaryjnej; Karol Giejdasz z Wydziału Medycyny Weterynaryjnej i Nauk o Zwierzętach UP w Poznaniu; Aneta Brodziak z Wydziału Biologii, Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki; Ewa Dorota Zalewska, Agnieszka Barbara Najda, Renata Joanna Matraszek-Gawron z Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu; Artur Kraszkiewicz, Jacek Kapica z Wydziału Inżynierii Produkcji; Monika Anna Stujka z Wydziału Nauk o Żywności i Biotechnologii.

Oprawę artystyczną uroczystości przygotowały Chór Uniwersytetu Przyrodniczego oraz Zespół Pieśni i Tańca „Jawor”.

Z okazji Święta Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie do uczelni napłynęły listy gratulacyjne, które przesłali: Mateusz Morawiecki, prezes Rady Ministrów; Krzysztof

Jurgiel, minister rolnictwa i rozwoju wsi; Stanisław Gogacz, senator RP; Genowefa Tokarska, posłanka na Sejm RP; Krzysztof Hetman, poseł do PE; Piotr Majchrzak, konsul honorowy Austrii w Lublinie; prof. Stanisław Michałowski, rektor UMCS; prof. Włodzimierz Sady, rektor UR w Krakowie; prof. Ryszard J. Górecki, rektor UWM w Olsztynie; dr hab. inż. Jacek Wróbel, prof. nadzw., rektor ZUT w Szczecinie; prof. Tomasz Topoliński, rektor UTP w Bydgoszczy; prof. Tadeusz Słomka, rektor AGH w Krakowie; prof. Wołodimir Snityński, rektor Lwowskiego Narodowego Uniwersytetu Agrarnego; prof. Piotr Ślósarz, dziekan Wydz. Med. Wet. i Nauk o Zwierzętach UP w Poznaniu; prof. Jacek Skomial, dyr. Instytut Fizjologii i Żywienia Zwierząt PAN w Jabłonie; prof. Teofil Mazur, UWM w Olsztynie; Sławomir Plis, dyr. Lubelskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Końskowoli; Witold Strobel, dyr. Krajowego Ośrodka Wsparcia Rolnictwa; insp. Robert Szewc, komendant Wojewódzkiej Policji w Lublinie; st. bryg. Grzegorz Alinowski, komendant wojewódzki PSP w Lublinie.

Laureaci nagrody za publikację o największej liczbie cytowań
Fot. Maciej Niedziółka

MJ, AW

Laureaci nagrody za pracę naukową opublikowaną w czasopiśmie o najwyższym Factorze
Fot. Maciej Niedziółka

Doktorat honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie dla prof. dr. hab. dr. h.c. Bernda Hoffmanna

Laudacja wygłoszona przez dziekana Wydziału Medycyny Weterynaryjnej prof. dr. hab. Andrzeja Wernickiego w dniu 17 maja 2018 r.

Prof. dr. hab. dr. h.c. Bernd Hoffmann
Fot. Maciej Niedziółka

Magnificencie Rektorzy, Wysoki Senacie, Wysoka Rada Wydziału Medycyny Weterynaryjnej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Czcigodny Doktorze Honoris Causa, Szanowni Państwo.

Chciałbym przedstawić Państwu kandydaturę prof. dr. hab. dr. h.c. Bernda Hoffmanna w związku z wnioskiem Rady Wydziału Medycyny Weterynaryjnej naszego uniwersytetu o nadanie Panu Profesorowi zaszczytnego tytułu doktora honoris causa naszej uczelni.

Pan prof. Bernd Hoffmann urodził się w 12 grudnia 1940 r. w miejscowości Neudek w Sudetach. W latach 1959–1964 studiował na wydziałach medycyny weterynaryjnej w Monachium oraz Wiedniu.

W roku 1965, czyli rok po ukończeniu studiów, uzyskał stopień doktora nauk weterynaryjnych na podstawie dysertacji doktorskiej pt. „Badania nad występowaniem trypsynowej aktywności enzymatycznej w nasieniu buhaja”. W roku 1977 uzyskał stopień doktora habilitowanego i status nieetatowego wykładowcy Privatdozent w zakresie fizjologii i endokrynologii zwierząt na Wydziale Rolnictwa i Ogrodnictwa Uniwersytetu Technicznego w Monachium na podstawie dorobku naukowego oraz rozprawy habilitacyjnej „Oznacza-

nie hormonów steroidowych u krów; rozwój metod analitycznych i dane fizjologiczne”. W tym samym roku został zatrudniony na etacie profesora nadzwyczajnego w Katedrze Fizjologii Zwierząt Uniwersytetu Technicznego w Monachium. W latach 1977–1978 przebywał jako visiting professor w Department of Veterinary Biosciences, College of Veterinary Medicine, University of Illinois at Urbana-Champaign, USA. Od 1978 do 1984 r. był zatrudniony jako profesor oraz dyrektor Instytutu Medycyny Weterynaryjnej Federalnego Instytutu Zdrowia w Berlinie. W roku 1984 otrzymał profesurę z fizjologii i patologii rozrodu na Wydziale Medycyny Weterynaryjnej Uniwersytetu im. Justusa Liebiga w Gießen. W latach 1997–1999 był wiceprezydentem tego Uniwersytetu. Był także wielokrotnym dziekanem wydziału oraz dyrektorem zarządzającym Kliniki Położnictwa, Ginekologii i Andrologii w Gießen. Przez wiele lat Profesor pełnił funkcję członka Scientific Advisory Board Uniwersytetu Medycyny Weterynaryjnej w Wiedniu. W latach 1989–2007 był prezydentem Akademii Zdrowia Zwierząt (Akademie für Tiergesundheit). Od roku 2012 jest członkiem komitetu wykonawczego Europejskiego Stowarzyszenia Edukacji Weterynaryjnej (EAEVE).

Zainteresowania naukowe prof. Hoffmanna obejmują szeroko rozumianą endokrynologię rozrodu zwierząt. Położył duże zasługi w badaniu płciowych hormonów sterydowych w aspekcie chorób oraz stanów fizjologicznych, a także samych metod ich oznaczania. Zajmował się nie tylko zmianami stężeń samych hormonów płciowych, ale także ich receptorami. Zwracał uwagę na enzymy biorące udział w metabolizmie hormonów sterydowych oraz zależnościami pomiędzy tymi hormonami a innymi biologicznie aktywnymi substancjami, takimi jak prostaglandyna F₂alfa czy hormony tropowe. Przedmiotem jego zainteresowania były wszystkie odcinki układu rozrodczego w aspekcie regulacji ich aktywności zarówno u samic, jak i samców zwierząt towarzyszących i gospodarskich. Zajmował się między innymi sekwencją zmian profilu hormonalnego podczas luteolizy ciała żółte-

go u suk, a także mechanizmami zatrzymania łożyska u krów. Istotnym osiągnięciem Pana Profesora są prace z zakresu rozrodu psów dotyczące zastosowania antygestagenów, funkcji jajników i przysadki podczas cyklu płciowego, ciąży i porodu. Do pionierskich należą także prace dotyczące roli prostaglandyn, prolaktyny, endoteliny, naczyniowego czynnika wzrostu w funkcjach ciała żółtego, przebiegu cyklu rujowego oraz ciąży i porodu u suk.

O wysokiej renomie naukowej Profesora świadczy ponad 3920 cytowań jego publikacji oraz wynoszący 35 indeks Hirscha wg Google Scholar. Profesor Hoffmann wydał 7 podręczników, jest także współautorem ponad 200 doniesień na zjazdy i konferencje naukowe. Profesor wypromował 47 doktorów nauk weterynaryjnych, służył wiedzą, radą i pomocą tym, którzy aktualnie kontynuują jego prace i koncepcje naukowe. W 2001 r. został uhonorowany tytułem doktora honoris causa w Olsztynie, Medalem Meritorius to Faculty of Veterinary Science UP we Wrocławiu oraz w 2014 r. Medalem Polskiej Akademii Nauk.

Związek prof. Hoffmanna z Polską datuje się od 1976 r., kiedy uczestniczył w organizowanym przez prof. Bielańskiego Kongresie Rozrodu Zwierząt w Krakowie. Od tego czasu jego kontakty z nauką polską były i są bardzo żywe i przyjazne, czego wielokrotnie doznało kilka ośrodków naukowych w naszym kraju. Od ponad 30 lat Profesor utrzymuje naukową

współpracę z polskimi ośrodkami weterynaryjnymi, w tym z Katedrą Położnictwa i Patologii Rozrodu Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie, kierowaną przez prof. Tomasza Janowskiego. Z lubelskim Wydziałem Medycyny Weterynaryjnej współpraca obejmuje działalność dotyczącą oceny edukacji prowadzonej przez EAEVE, której prof. Bernd Hoffmann przewodniczył w procesie europejskiej ewaluacji lubelskiego wydziału, zakończonej dla nas przyznaniem akredytacji Europejskiego Stowarzyszenia Edukacji Weterynaryjnej, także organizacji cyklicznych konferencji naukowych Pregnancy, Parturition, Postpartum głównie we współpracy z panią prof. dr hab. Martą Kankofer, promotorem dzisiejszej uroczystości.

Biorąc pod uwagę wyjątkowe osiągnięcia naukowe oraz dydaktyczne i organizacyjne Pana Profesora Bernda Hoffmanna, recenzenci w osobach prof. dr hab. Adama Zięcia, czł. rzecz. PAN, prof. dr hab. Tomasza Janowskiego z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie oraz prof. dr hab. Ryszarda Bobowca z Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, a także Senat i Rada Wydziału Medycyny Weterynaryjnej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w całej rozciągłości poparli wniosek naszego wydziału o uhonorowanie prof. dr hab. dr. h.c. Bernda Hoffmanna tytułem doktora honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie.

JM Rektor Zygmunt Litwińczuk
i profesorowie Bernd Hoffmann, Marta Kankofer

Doktorat honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego
w Lublinie dla prof. dr. hab. dr. h.c. Bernda Hoffmanna

Podziękowania, reminiscencje i refleksje na temat komunikacji w świecie nauki

Bernd Hoffmann

Fot. Maciej Niedziółka

Czuję się wielce zaszczycony i głęboko poruszony tym, że zostałem uhonorowany tytułem doktora honoris causa Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie. Przyjmuję ten zaszczyt z wielką wdzięcznością, przyjemnością i szacunkiem.

Otrzymanie tytułu doktora honoris causa jest jednym z najwyższych wyróżnień akademickich, zatem kiedy dotarło do mnie pierwsze powiadomienie, że proces ten został zainicjowany, byłem trochę zakłopotany i zadałem sobie pytanie, co zrobiłem, aby zasłużyć na ten zaszczyt.

Podczas laudacji uświadomiłem sobie, że postrzeganie przez ludzi często różni się od osobistego poglądu na temat własnych dokonań. Oceny tego, co zostało zrobione i co osiągnięto, dokonuje się pod różnymi kątami i z różnych punktów widzenia. Jestem wdzięczny, że weryfikacja mojego dorobku wypadła tak pozytywnie.

Zdaję sobie sprawę, jak trudnym zadaniem jest ocena dorobku człowieka, w związku z czym pragnę gorąco podziękować recenzentom. Dziękuję również władzom Wydziału Medycyny Weterynaryjnej i jego pracownikom, którzy uznali mnie za godnego otrzymania tytułu doktora honoris causa. Serdeczne podziękowania za jego przyznanie kieruję także w stronę władz Uniwersytetu oraz Senatu, do których należała ostateczna decyzja. Nie muszę dodawać, że szczególnie wdzięczny jestem Pani Promotor, prof. Marcie Kankofer, która towarzyszyła mi podczas całej procedury.

Poza podziękowaniami mam teraz szansę dodać kilka słów od siebie. I trudno mi jest znaleźć właściwe słowa.

Spoglądając wstecz na swoją karierę akademicką w naukach przyrodniczych, mógłbym wspomnieć okres, gdy pod koniec lat sześćdziesiątych ubiegłego wieku testy biologiczne i fizykochemiczne metody wykrywania hormonów steroidowych zostały zastąpione testami immunochemicznymi, a w szczególności radioimmunologicznymi (RIA). Oznaczało to, że zamiast 100 ml krwi potrzebnej do jednej analizy wystarczyło mniej niż 1 ml krwi lub osocza. Zwłaszcza RIA otworzyło drzwi dla fali nowych odkryć naukowych. Uświadomiono sobie rolę neurohormonalnej kontroli cyklu reprodukcyjnego i rozmnażania zwierząt domowych. Położono podwaliny pod zewnętrzną ingerencję w procesy reprodukcyjne, zarówno z klinicznego, jak i biotechnologicznego punktu widzenia. Równocześnie okazało się, że hormonalna regulacja rozrodu wykazuje ogromne różnice między zwierzętami. Stało się oczywiste, że krowa to nie szczur z rogami, zatem konieczne są szczegółowe badania nad każdym gatunkiem.

Oto przykład. Badania na szczurach wykazały, że prolaktyna jest dominującym czynnikiem luteotropowym u tego gatunku, co początkowo początkowo uznano za oczywistość również dla innych gatunków. Jednakże u krowy tym czynnikiem jest nie prolaktyna, a LH. W porównaniu z medycyną ludzką zaletą w medycynie weterynaryjnej jest to, że zwierzęta, które są naszymi pacjentami, mogą również służyć do celów doświadczalnych. Tak więc na przykład kontrola hormonalna ciąży, rola płodu w inicjacji porodu i końcowe mechanizmy prowadzące do luteolizy są lepiej poznane u przeżuwaczy niż u ludzi. Medycyna weterynaryjna może wejrzeć w głąb tych mechanizmów, umożliwiając ukierunkowane ingerencje.

Mógłbym też przejść do okresu, kiedy testy immunologiczne przyciągnęły uwagę polityków na przełomie lat siedemdziesiątych i osiemdziesiątych ubiegłego wieku. W owym czasie stosowanie substancji o działaniu hormonów płciowych jako czynników anabolicznych w produkcji wołowiny stało się problemem międzynarodowym. Dzięki dużej

czułości naszych metod radioimmunologicznych byliśmy w stanie ocenić stężenia endogennych steroidów płciowych w jadalnych tkankach zwierzęcych i produktach takich, jak mleko lub masło. Mogliśmy wykazać, że stężenia wahały się w zależności od płci i statusu reprodukcyjnego zwierzęcia. Politycy, a także konsumenci musieli uświadomić sobie, że hormony płciowe są naturalnymi składnikami jadalnej tkanki zwierzęcej i że trzeba dokonać tu rozróżnienia. Z pewnością jadalne tkanki zwierzęce od tuczonego byka zawierają znacznie więcej testosteronu niż tkanki od młodych byków lub jałówki, którym podawano testosteron jako składnik anabolicznego leku. Masło natomiast zawiera stosunkowo wysokie stężenia progesteronu, ale proszę nie spodziewać się żadnych efektów antykoncepcyjnych.

Hormony są – można rzec – końcowym produktem komórek endokrynych. Jednakże ich określenie nie dostarcza konkretnych informacji na temat wewnątrzkomórkowych mechanizmów regulacyjnych. Dzięki dostępności metod immunohistochemicznych, postępom w technikach biologii molekularnej i wprowadzeniu PCR, reakcji łańcuchowej polimerazy, genialnego wynalazku Kary'ego Mullisa w 1983 r., za który otrzymał Nagrodę Nobla zaledwie 10 lat później, mogliśmy zajrzeć do wnętrza komórki i przetestować, co może się tam dziać.

Mógłbym przedstawić niektóre z naszych najnowszych danych dotyczących rozmnażania psów, w czym dokonaliśmy wielkich postępów w ciągu ostatnich dziesięciu lat. Funkcjonowanie ciała żółtego podczas początkowej fazy *diestrus* jest zapewnione (utrzymywane) dzięki intralutealnym mechanizmom parakrynnym oraz najprawdopodobniej także autokrynnym. Komórki lutealne wykazują obecność receptorów dla estrogenów i progesteronu, podczas gdy w tym samym czasie produkują progesteron i estrogeny. Jest dla mnie nadal zagadką, jak działają receptory w obecności ekstremalnie wysokich stężeń ligandów. Podobnie w tej chwili nie mam żadnego praktycznego wytłumaczenia dla znacznych ilości bioaktywnych estrogenów wydzielanych przez jądra u niektórych gatunków.

Postępy, jakich dokonaliśmy w naszych laboratoriach, nie byłyby możliwe bez zaangażowania wysoce zmotywowanych studentów z różnych krajów na całym świecie. Wielu z nich zrobiło karierę na polu naukowym. Tak było i w przypadku Mariusza P. Kowalewskiego. Poznałem go na swoich wykładach jako studenta Erasmusa z Olsztyna. Po

uzyskaniu dyplomu w Olsztynie dołączył do mojego zespołu jako doktorant, a po habilitacji jest obecnie profesorem Wydziału Vetsuisse w Zurychu.

Nauka umożliwiła wielu absolwentom z zagranicy łatwy dostęp do Niemiec, dołączenie do naszych i innych grup badawczych, poznanie się nawzajem, aby docenić różne kultury i zostać przyjaciółmi. Również dzięki nauce stosunkowo bez problemów dotarłem do Polski w 1976 r., aby wziąć udział w Międzynarodowym Kongresie Sztucznej Inseminacji i Reprodukcyjnej w Krakowie. W tamtych czasach żelazna kurtyna dzieliła Europę na Wschód i Zachód i była to moja pierwsza szansa na interakcję nie tylko z polskimi naukowcami, ale na przykład również z tymi z Niemieckiej Republiki Demokratycznej. W końcu także bycie naukowcem pozwoliło mi w 1980 r. na udział w spotkaniu w Warszawie na temat sterydów anabolicznych.

W owych czasach napięcia nauka łączyła Wschód i Zachód, a w społeczności naukowej ludzie zaczęli nie tylko poznawać się i rozumieć, ale także współpracować. Nauka oznacza ogólnoswiatowe nawiązywanie kontaktów i mam nadzieję, że społeczność naukowa będzie wystarczająco silna, aby wspierać wzajemne porozumienie na szerszą skalę.

Wkładu nauki w ten proces nie sposób zmierzyć. Jestem jednak przekonany, że nauka znacznie przyczyniła się do naszego obecnego poczucia wspólnoty w Europie.

To społeczność naukowa jest odpowiedzialna za takie działania i żywię szczerą nadzieję, że również moje wnuki, które nie mają jeszcze prawa jazdy, będą mogły wjechać na autostradę w Giessen, podróżować na wschód i wysiąść, bez dalszych kontroli, we Wrocławiu lub innym polskim mieście.

Od lewej profesorowie: Andrzej Wernicki, Zygmunt Litwińczuk, Bernd Hoffmann, Marta Kankofer
Fot. Maciej Niedziółka

Senat Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie

Posiedzenie Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie w dniu 29 czerwca 2018 r.

Senat pozytywnie zaopiniował wniosek Rady Wydziału Biologii, Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki w sprawie przyznania prof. dr. hab. Janowi Udale godności honorowego profesora UP w Lublinie.

Senat poparł wniosek:

- Rady Wydziału Agrobiotechnologii w sprawie zatrudnienia prof. dr. hab. Hanny Klikockiej na stanowisko profesora zwyczajnego;
- Rady Wydziału Medycyny Weterynaryjnej w sprawie zatrudnienia dr. hab. Anety Nowakiewicz i dr. hab. Ewy Tomaszewskiej na stanowisko profesora nadzwyczajnego;
- Rady Wydziału Inżynierii Produkcji w sprawie zatrudnienia prof. dr. hab. Karola Nogi na stanowisko profesora nadzwyczajnego;
- Rady Wydziału Biologii, Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki w sprawie utworzenia studiów pierwszego stopnia na kierunku wychowanie fizyczne i agroturystyka kwalifikowana o profilu praktycznym.

Senat przyjął uchwałę zatwierdzającą wzory umowy dotyczącej warunków pobierania opłat związanych z odbywaniem studiów i opłat za usługi edukacyjne oraz wysokości tych opłat na studiach stacjonarnych i niestacjonarnych zawieranych ze studentami UP w Lublinie od roku akademickiego 2018/2019.

Senat poparł wniosek Rady Wydziału Biologii, Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki w sprawie:

- likwidacji studiów podyplomowych zarządzanie systemami środowiska;
- powołania mgr inż. Marty Liss na kierownika kursu dokształcającego „Lonżowanie koni I i II stopnia”;
- powołania dr. hab. Magdaleny Krauze na kierownika studiów podyplomowych analityka laboratoryjna w ochronie środowiska;
- powołania dr. hab. Renaty Klebaniuk, prof. nadzw. UP, na kierownika „Szkolenia łączonego dla osób

wykonujących czynności związane z wykorzystaniem zwierząt do celów naukowych i edukacyjnych”.

Senat poparł wniosek Rady Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu w sprawie:

- powołania dr. hab. Małgorzaty Mileckiej, prof. nadzw. UP, na kierownika studiów podyplomowych architektura wnętrz ogrodowych i krajobrazowych;
- likwidacji studiów podyplomowych integrowana produkcja roślin;
- likwidacji studiów podyplomowych nowoczesne technologie w architekturze krajobrazu.

Senat przyjął uchwałę w sprawie:

- zmiany składu Senackiej Komisji ds. Statutu i Rozwoju Uczelni;
- zmiany Regulaminu systemu biblioteczno-informacyjnego UP w Lublinie;
- zatwierdzenia planu rzeczowo-finansowego na 2018 r.;
- wysokości środków przeznaczonych w 2018 r. na stypendia doktorskie.

Senat wydał opinie w sprawie zlecenia przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego wykonania zadań w ramach projektu pozakonkursowego o charakterze koncepcyjnym pt. „Najlepsi z najlepszych! 3.0”.

Rektor Zygmunt Litwińczuk przedstawił sprawozdanie z wykorzystania środków własnych uczelni pozostających w jego dyspozycji.

Prorektor ds. studenckich i dydaktyki Halina Buczkowska przedstawiła sprawozdanie z wykorzystania środków własnych uczelni pozostających w jej dyspozycji.

Prorektor ds. organizacji i rozwoju uczelni Eugeniusz Grela przedstawił sprawozdanie z wykorzystania środków własnych uczelni pozostających w jego dyspozycji.

Projekt ustawy o szkolnictwie wyższym

Ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce została już podpisana przez prezydenta i od pierwszego października wchodzi w życie.

Tuż przed końcowym etapem procedowania ustawy w parlamencie naszą uczelnię odwiedził Piotr Müller, wiceminister nauki i szkolnictwa wyższego. Spotkanie Senatu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie z podsekretarzem stanu w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego odbyło się 29 czerwca 2018 r. w dworku na Felinie. Minister przedstawił projekt ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce w kształcie, jaki przyjęła ona w wyniku prac Sejmu, tj. z uwzględnieniem korekt wprowadzonych podczas trzech czytań w Sejmie.

Autonomia i struktura uczelni

Minister Müller przypomniał, że reforma w sensie prawnym wchodzi w życie 1 października 2018 r. Potem referował zmiany, które w uczelniach wprowadza nowy akt prawny. Podkreślał zwiększenie autonomii uczelni, czego wyrazem ma być oddelegowanie wielu decyzji do statutów uchwalanych przez same uczelnie. W myśl ustawy uczelnie publiczne w statutach same określą swoją strukturę organizacyjną. Ustawa likwiduje pojęcie podstawowej jednostki organizacyjnej, czyli obligatoryjność istnienia wydziałów. Natomiast nie likwiduje możliwości ich istnienia. Uczelnia jako całość będzie podmiotem wszelkich uprawnień: do nadawania stopni i do prowadzenia studiów. W statucie powinny znaleźć się regulacje dotyczące dystrybucji tych uprawnień na wewnętrzne organy uczelni. Także typy jednostek organizacyjnych będzie wskazywał statut. Może to być wydział, instytut, katedra, ale uczelnia może funkcjonować również w zupełnie inny sposób. Wiemy już, że niektóre uczelnie decydują się na powołanie wydziałów jako struktur wyłącznie dydaktycznych, natomiast za badania mają odpowiadać dyscyplinowe centra czy instytuty badawcze.

Ewaluacja i nadawanie stopni

Jedną z najważniejszych zmian interesujących osoby prowadzące badania naukowe do-

tyczy ich oceny. Dotychczas każdy naukowiec zgłaszał w ramach ewaluacji wszystkie swoje osiągnięcia naukowe. W związku z tym opłacało się publikować wiele, ale niekoniecznie dobrze. – Odchodzimy od tego mechanizmu – mówił min. Piotr Müller. – Już do najbliższej ewaluacji w 2021 r. każdy naukowiec co do zasady będzie zgłaszał swoje 4 najlepsze osiągnięcia naukowe uzyskane w ciągu 4 lat podlegających ocenie. I tylko one będą brane pod uwagę przez ewaluatorów, i tylko za nie zostaną przyznane punkty.

Ocena będzie dokonywana w ramach dyscyplin naukowych, a nie jak dotąd, często wielodyscyplinowych, wydziałów. – Odchodzimy od porównywania wydziałów na rzecz porównywania dyscyplin naukowych po to, aby ocena była obiektywna i pokazywała poziom badań prowadzonych w danej uczelni w określonej dyscyplinie naukowej – mówił P. Müller. – To sam nauczyciel akademicki będzie wskazywał w jakiej dyscyplinie prowadzi badania i publikuje. Będzie mógł wskazać maksimum dwie dyscypliny. Warto dodać, że aby określona dyscyplina była ewaluowana w uczelni, musi ją reprezentować conajmniej 12 naukowców.

Wkrótce w rozporządzeniu zostanie określona nowa klasyfikacja dziedzin i dyscyplin

Od lewej: Eugeniusz Grela, Halina Buczkowska, Zygmunt Litwińczuk, Piotr Müller
Fot. Maciej Niedziółka

naukowych. – Nastąpi konsolidacja dyscyplin, a mamy ich obecnie 102. Jesteśmy rekordzistami pod tym względem. Po konsolidacji będzie niewiele ponad 40 dyscyplin naukowych, zgrupowanych w 8 dziedzinach – mówił min. Müller. Każda z obecnie istniejących dyscyplin zostanie przyporządkowana do nowej dyscypliny naukowej. Nie ma tu zagrożeń, jeśli chodzi o prowadzenie badań naukowych. Minister zaznaczył, że wszystkim osiągnięciom naukowym, których wyniki zostały opublikowane w czasopismach, znajdujących się na liście ministra w 2017 r. i 2018 r. punkty zostaną przypisane na aktualnych zasadach. – Te osiągnięcia, które państwo macie i publikujecie w tym roku czy poprzednim będą miały punktację na starych zasadach – podkreślał P. Müller. W nowym systemie oceny zostanie zwiększona rola monografii.

Czasopisma i wydawnictwa

Kluczowy będzie nowy wykaz referencyjnych czasopism i wydawnictw. Po pierwsze czasopisma będą punktowane na kilku poziomach. Te, które są na wykazie, będą miały wielokrotność punktów, które dostaną czasopisma spoza wykazu. Bardziej będzie opłacać się publikować w czasopismach z wykazu. W jaki sposób będzie powstawał wykaz ministra? – Zależy nam na tym, aby polskie badania naukowe widoczne były na arenie międzynarodowej, ale to nie oznacza publikowania wyłącznie w języku angielskim – mówił minister. – Jedyńm wymogiem jest napisanie kluczowych słów po angielsku i kilkuzdaniowych streszczeń, po to żeby badacz, który szuka tematyki, np. historycznej dotyczącej Lubelszczyzny, mógł znaleźć artykuł i przetłumaczyć go sobie.

W wykazie znajdują się wszystkie czasopisma, które są w międzynarodowych bazach danych Scopus, Web of Science i ważniejszych bazach dziedzinowych. Już teraz jest tam ponad 800 polskich czasopism, które tym samym znajdują się w wykazie ministra. Istnieje jednak dosyć duża luka w obszarze nauk społecznych i humanistycznych. Dlatego uruchamiamy specjalny program ministra, w którym 500 czasopism nieindeksowanych w międzynarodowych bazach danych, będzie mogło uzyskać środki – po 120 tys. zł – na przeprowadzenie zmian, które pozwolą im znaleźć się na tych listach – mówił min. P. Müller.

Jakie są warunki, aby czasopismo znalazło się na ministerialnej liście? Musi być publikowane regularnie, rada naukowa musi być złożona z przedstawicieli co najmniej dwóch

instytucji badawczych, musi istnieć system odsiewu artykułów zgłaszanych do publikacji. Jeśli redakcja publikuje każdy otrzymany artykuł, to znaczy, że system recenzowania nie funkcjonuje albo bardzo mało osób chce w czasopiśmie publikować i brakuje tekstów do zapełnienia numerów. Najlepiej, gdy osoba recenzowana nie wie, kto recenzuje, i to jest standard. I te wymogi trzeba spełnić, mówił min. Müller.

Na ministerialnej liście wydawnictw znajdują się wszystkie wydawnictwa akademickie, czyli uczelniane i instytutowe, zapewnił minister. Książka wydana w wydawnictwie spoza listy otrzyma mniej punktów od tej, którą opublikowało wydawnictwo z listy referencyjnej.

Sprawy pracownicze

Piotr Müller mówił też o podwyżkach wynagrodzeń minimalnych w uczelniach od 1 stycznia 2019 r. Stwierdził, że w wyniku nowych regulacji różnice płac pomiędzy poszczególnymi grupami pracowników zostaną zmniejszone. Docenieni mają być w szczególności asystenci i adiunkci.

Minister Müller zapowiedział odejście od obowiązku robienia habilitacji, co nie oznacza likwidacji samego stopnia naukowego. Po wejściu w życie nowej ustawy będą istniały dwie podstawowe ścieżki kariery. Ścieżka naukowo-dydaktyczna lub naukowa, w której znajdują się stanowiska asystenta, adiunkta, profesora uczelnianego i profesora zwyczajnego. Asystentem może być magister, adiunktem co najmniej doktor. Doktor będzie mógł być też profesorem uczelnianym; w tym wypadku nie będzie wymagana habilitacja. Jednak to uczelnia będzie decydować, jakie są wymagania jakościowe wobec kandydatów na poszczególne stanowiska. One mogą być wyższe niż minimalne wymogi, które określa ustawa. – Chcemy, aby awanse nie były uzależnione jedynie od posiadania stopnia doktora habilitowanego, ale przede wszystkim od wymogów jakościowych, które będzie określała uczelnia – mówił P. Müller.

Minister wspomniał o tym, że urlop dla poratowania zdrowia będzie przysługiwał po 10, a nie po 15 latach pracy.

Stopnie naukowe

Minister zapowiedział, że wszystkie postępowania doktorskie, habilitacyjne oraz o uzyskanie tytułu profesora otwarte przed 30 kwietnia 2019 r. będą prowadzone na starych zasadach. Muszą się zakończyć do końca 2021 r. Po tej dacie postępowania będą otwiera-

ne na nowych zasadach, które zostały określone w ustawie. Wymogi w przypadku habilitacji i doktoratu zostały podwyższone. Te stopnie będą już nadawane w nowych dyscyplinach, które zostaną określone w rozporządzeniu.

Co dla studentów?

W ramach nowych regulacji łatwiejsze będzie tworzenie kierunków interdyscyplinarnych ponieważ uprawnienia do prowadzenia studiów nie będą przypisane do wydziałów, lecz do uczelni jako całości. – Na studiach o profilu praktycznym wydłużamy praktyki zawodowe z 3 do 6 miesięcy – mówił min. Müller. – Utrzymujemy obecny system stypendialny, który jest dość stabilny.

Wprowadzamy obligatoryjne prawo do urlopów dziekańskich i indywidualnego toku studiów dla studentek, które są w ciąży oraz młodych rodziców. I co najbardziej istotne – wprowadzamy jasne zasady pobierania opłat przed rekrutacją na studia. Każda uczelnia ma obowiązek opublikowania katalogu opłat obowiązujących studenta przez cały okres studiów. Jednocześnie likwidujemy umowę student-uczelnia o charakterze cywilno-prawnym, która była elementem biurokratycznym, a nie gwarantowała stabilności opłat. Jednocześnie wprowadzamy dla nieuczciwych uczelni system administracyjnych kar pieniężnych. Za złamanie przepisu dotyczącego opłat uczelnia będzie mogła ponieść karę w wysokości do 50 tys. zł, a np. za nieterminowe wydanie dyplomu, na co ma 30 dni od ukończenia studiów, kara może wynieść 5 tys. zł – zaznaczył minister.

Finasowanie i mity z tym związane

– Krąży przekonanie, że uczelnie regionalne stracą na ustawie. A w tym roku lubelskie uczelnie w większości zyskały – mówił P. Müller. – W nowej ustawie stworzymy mechanizm finansowania uczelni regionalnych poprzez Regionalną Inicjatywę Doskonałości. Tworzymy nowy algorytm, a w zespole, który go będzie przygotowywał, znajdują się przedstawiciele uczelni regionalnych. Co do zasady kategorie naukowe nie będą wpływały na wysokość dotacji w takim stopniu jak obecnie – przekonywał minister.

Według nowych zasad spadek dotacji nie będzie mógł być większy niż –2%. Obecnie jest to 5% i okazało się, że tak wysoki spadek może w dłuższym okresie doprowadzić do problemów finansowych wielu uczelni. – Musi też istnieć system wynagradzania uczelni, które starają się coś zmienić – mówił mi-

nister. – Rozdzielamy algorytm na 3 części. Osobny algorytm mają uczelnie akademickie, a osobny zawodowe, ale na tym nie koniec. Planujemy, aby w algorytmie dla uczelni akademickich też były dwa mechanizmy: jeden dla uczelni badawczych, a drugi dla nauko-wo-dydaktycznych. Nie chcemy, by te drugie konkurowały bezpośrednio z badawczymi.

Minister Müller przypomniał o środkach finansowych z Narodowego Centrum Badań i Rozwoju na przygotowanie zintegrowanych programów uczelni. W przyszłym roku uczelnie dostaną też w formie obligacji skarbu państwa 3 mld zł na inwestycje. Czyli każda uzyska kilkadziesiąt milionów na budowę nowych budynków, wyposażenie laboratoryjne, remonty.

Wiek emerytalny

Nowa ustawa nie wymusza przejścia na emeryturę. Kobieta, lat 60, a mężczyzna 65, nabywa praw emerytalnych, co regulują inne przepisy. Nikt nie będzie zwalniany z powodu osiągnięcia wieku emerytalnego, bo emerytura to prawo, a nie obowiązek. Natomiast wygasa mianowanie profesorów, którzy osiągną 70. rok życia. Jedyną kwestią, którą reguluje ustawa to wiek zasiadania i pełnienia funkcji jednoosobowych organów uczelni lub zasiadanie w zbiorowych organach uczelni. Ustawa wskazuje 67 lat w dniu rozpoczęcia kadencji i wiek ten jest równy dla obu płci.

Po wprowadzającym wystąpieniu minister Piotr Müller odpowiedział na wiele szczegółowych pytań zadawanych przez członków Senatu. Spotkanie trwało ponad 2 godziny.

Członkowie Senatu podczas obrad
Fot. Maciej Niedziółka

MJ

Konferencja rektorów

Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie
w dniach 10–11 lipca 2018 r. gościł rektorów publicznych
uczelni rolniczych i przyrodniczych z całej Polski.

Rektorzy reprezentowali dziewięć szkół wyższych: prof. Wiesław Bielawski Szkołę Główną Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, prof. Ryszard Górecki Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, prof. Zygmunt Litwińczuk Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie, prof. Cezary Mądrzak Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu, prof. Włodzimierz Sady Uniwersytet Rolniczy w Krakowie, prof. Tomasz Topoliński Uniwersytet Technologiczno-Przyrodniczy w Bydgoszczy, prof. Tadeusz Trziszka Uniwersytet Przyrodniczy we Wrocławiu, prof. Jacek Wróbel Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny w Szczecinie oraz prof. Tamara Zacharuk Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach. Wcześniej takie spotkanie rektorów uczelni rolniczych i przyrodniczych odbyło się u nas 12 lat temu, w 2006 r.

Sesją „Prowadzenie studiów” rozpoczęło się 10 lipca 2018 r. w sali Senatu UP dwudniowe Kolegium Rektorów Uczelni Rolniczych i Przyrodniczych w Polsce. Podczas obrad, które kontynuowano w Kazimierzu Dolnym, w Domu Architekta, odbyły się kolejne trzy sesje: „Zarządzanie uczelnią”, „Badania naukowe” i „Awanse naukowe”. Rozmawiano o wdrażaniu nowej ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce. Wymieniano się doświadczeniami i informacjami o zaawansowaniu prac organizacyjnych na poszczególnych

uczelniach. Dyskutowano o jakości kształcenia oraz dostępności do najnowszych wyników badań w kontekście wprowadzonych dwóch ścieżek kariery dla nauczycieli akademickich: naukowej i dydaktycznej. Poruszano kwestię organizacji i kosztów studenckich praktyk zawodowych. W myśl nowych rozwiązań na kierunkach praktycznych mają one trwać sześć miesięcy. Rektorzy wyrazili obawy co do możliwości sfinansowania kosztów praktyk z obecnej dotacji podstawowej i uznali, że odpowiednie środki powinny zostać przekazane przez ministerstwo specjalnym strumieniem finansowania.

Rektorzy dyskutowali o nowej liście dyscyplin naukowych oraz omówili kwestię kwalifikowania pracowników naukowych do dyscyplin. Wskazywano, że pozostawienie tylko czterech dyscyplin w dziedzinie nauk rolniczych, jak zaproponowało ministerstwo, nie jest właściwe i niesie duże ryzyko, zwłaszcza dla uczelni, które nie mają w swojej strukturze badań i kształcenia w zakresie weterynarii lub leśnictwa. Krytykowano przyporządkowanie nowej dyscypliny rolnictwo i leśnictwo zbyt wielu różnorodnych dotychczasowych dyscyplin: agronomii, inżynierii rolniczej, ogrodnictwa, drzewnictwa i leśnictwa. Przypomniano propozycję KRURiP skierowaną w marcu do ministra nauki Jarosława Gowina, aby w dziedzinie nauk rolniczych zamiast planowanych przez niego czterech dyscyplin (rolnictwo i leśnictwo, nauki zootechniczne, technologia żywności i żywienie człowieka oraz weterynaria) znalazło się sześć. Zdaniem rektorów właściwsze byłoby pozostawienie w tej dziedzinie następujących dyscyplin: rolnictwa, leśnictwa i drzewnictwa, ogrodnictwa, zootechniki i rybactwa, technologii żywności i żywienia człowieka oraz weterynarii. Postanowiono w tej sprawie rozmawiać w najbliższym czasie z ministrem. (Spotkanie rektorów z ministrem Piotrem Müllerem na ten temat odbyło się 18 lipca w Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego).

Gościem rektorów uczelni przyrodniczych był dr Ryszard Zarudzki, wiceminister rolnic-

Rektorzy Zygmunt Litwińczuk
i Włodzimierz Sady

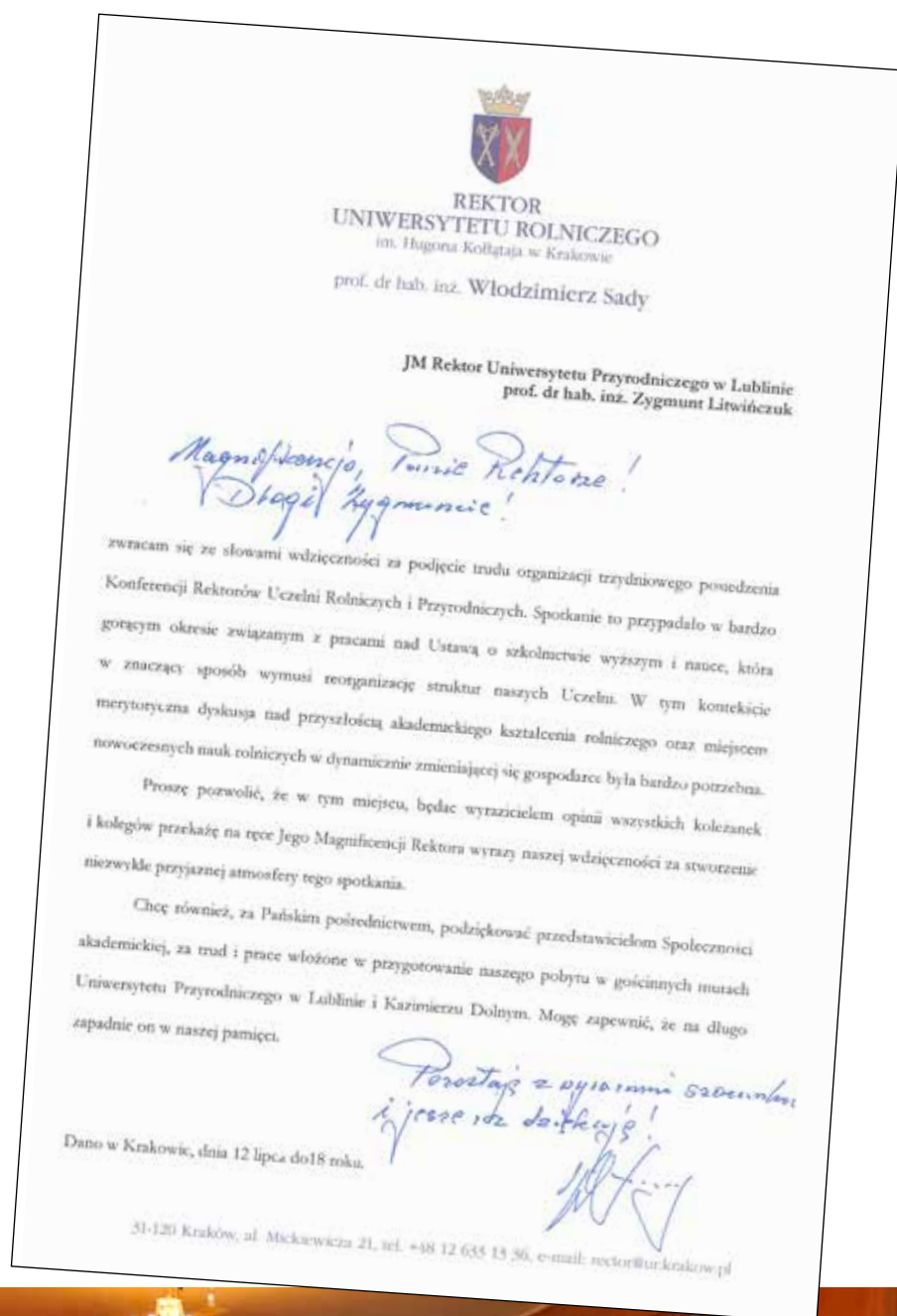

stwa i rozwoju wsi. Jego wystąpienie dotyczyło możliwości współpracy między szkołami wyższymi a ministerstwem i jego agendami w zakresie badań naukowych i innowacji dla rozwoju polskiego rolnictwa. Prof. Zygmunt Litwińczuk, rektor UP i gospodarz spotkania, podkreślił z satysfakcją, że po raz pierwszy od wielu lat przedstawiciel Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi zechciał spotkać się z rektorami uczelni rolniczych i przyrodniczych, które kształcą fachowców i prowadzą badania na rzecz tego obszaru gospodarki i życia społecznego.

Uczestnicy konferencji, goście naszego Uniwersytetu, podkreślali, że wprowadziła ona nową jakość do tradycyjnych, krótkich, roboczych spotkań rektorów uczelni rolniczych i przyrodniczych i powinna być kontynuowana w tej formie. Na zakończenie przewodniczący Konferencji Rektorów Uczelni Rolniczych i Przyrodniczych prof. Włodzimierz Sady złożył serdeczne podziękowania gospodarzowi, prof. Zygmuntowi Litwińczukowi za profesjonalne przygotowanie zarówno pod względem merytorycznym, jak i organizacyjnym pierwszego w tej kadencji (2016–2020) spotkania rektorów, na którym był czas nie tylko na szeroką merytoryczną dyskusję, ale również na zwiedzanie Kazimierza, występy Zespołu Pieśni i Tańca „Jawor” i uroczystą kolację w Wojciechowie, w trakcie której przygrywała miejscowa kapela. Podziękowania te przewodniczący Konferencji potwierdził później w stosownym piśmie, które skierował na ręce rektora naszego Uniwersytetu.

Red.

Fot. Maciej Niedziółka

Spotkanie w Sali Senatu podczas pierwszego dnia obrad

CZERWIEC

5 czerwca

Rektor Z. Litwińczuk uczestniczył w jubileuszu 20-lecia Oddziału PAN w Lublinie oraz 15-leciu Fundacji PAN. Uroczystość odbyła się w auli Instytutu Agrofizyki PAN w Lublinie.

6 czerwca

Rektor Z. Litwińczuk wziął udział w spotkaniu z JE Światosławem Szewczukiem, arcybiskupem większym kijowsko-halickim, zwierzchnikiem Kościoła greckokatolickiego, które odbyło się w Dworku Kościuszków w Ogrodzie Botanicznym w Lublinie.

7–8 czerwca

Rektor Z. Litwińczuk uczestniczył w posiedzeniu Konferencji Rektorów Akademickich Szkół Polskich w Koszalinie. Gospodarzem spotkania był rektor Politechniki Koszalińskiej prof. Tadeusz Bohdal.

13 czerwca

Prorektor H. Buczkowska uczestniczyła w uroczystości uhonorowania stypendystów programu wspierania laureatów zawodów stopnia centralnego olimpiad oraz turniejów, studiujących na terenie Lublina oraz uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Spotkanie odbyło się w Zespole Szkół nr 5 w Lublinie.

23 czerwca

Rektor Z. Litwińczuk podczas jubileuszowego zjazdu wręczył złote dyplomy absolwentom Wydziału Rolnego rocznika 1963–1968.

27 czerwca

Rektor Z. Litwińczuk wraz z prorektorami E. Grelą i Z. Grądzkim uczestniczyli w jubileuszu 70-lecia prof. Zygmunta Pejsaka, który odbył się w sali balowej Pałacu Czartoryskich w Puławach.

28 czerwca

Prorektor Zbigniew Grądzki wziął udział w Gali Spółdzielców 2018 i odebrał medal „Zasłużony dla Ruchu Spółdzielców” przyznany Uniwersytetowi Przyrodniczemu w Lublinie. Wyróżnienie to przyznawane jest instytucjom i osobom prywatnym za wybitne osiągnięcia w dziedzinie spółdzielczości. Gala odbyła się w Centrum Kongresowym UP w Lublinie.

LIPIEC

1 lipca

Rektor Z. Litwińczuk i dziekan J. Bartowska wzięli udział w XXXII Wystawie Zwierząt Hodowlanych, Maszyn i Urządzeń Rolniczych, która odbyła się w Sitnie k. Zamościa. Głównym organizatorem wystawy był Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Końskowoli. Na wystawie zaprezentowano zwierzęta będące własnością UP w Lublinie: bydło rasy białogrzbietej, polskie owce nizinne odmiany uhruskiej, kury rasy pol-bar i zielononóżka kuropatwiana, kuce felińskie.

12 lipca

Rektor Z. Litwińczuk gościł burmistrza Bełżyc Ryszarda Górę i jego zastępcę Marcina Olszaka, którzy złożyli podziękowania za patronat, jakim rektor objął obchody 600-lecia nadania praw miejskich Bełżycom.

18 lipca

Rektor Z. Litwińczuk uczestniczył w roboczym spotkaniu rektorów uczelni rolniczych w Warszawie z wiceministrem Piotrem Müllerem, które dotyczyło nowego podziału dyscyplin naukowych.

Prorektor Z. Grądzki uczestniczył na UMCS w spotkaniu z wicepremierem J. Gowinem, na którym omawiany był temat ewaluacji.

XXXII Wystawa Zwierząt Hodowlanych,
Maszyn i Urządzeń Rolniczych
Fot. Anna Jeżak

Prof. dr hab. Cezary Andrzej Kwiatkowski jest kierownikiem Zakładu Agroturystyki i Rozwoju Obszarów Wiejskich, działającego w ramach Katedry Herbolgii i Technik Uprawy Roślin. Od 1 października 2012 r. sprawuje funkcję prodziekana Wydziału Agrobiotechnologii (obecnie drugą kadencję). Pełni też funkcję przewodniczącego wydziałowej komisji ds. jakości kształcenia.

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej postanowieniem z dnia 22 marca 2018 r. nadał dr. hab. Cezaremu A. Kwiatkowskiemu tytuł naukowy profesora nauk rolniczych.

Jego dorobek naukowy obejmuje łącznie 187 publikacji, w tym autorstwo lub współautorstwo 105 oryginalnych prac twórczych, z których 22 prace wyróżniono w bazie Journal Citation Reports, oraz 10 monografii i 16 rozdziałów w monografiach (o łącznej liczbie punktów MNiSW = 1157), 17 prac popularnonaukowych oraz 1 opracowania dla praktyki rolniczej. Pozostałe opracowania to komunikaty i doniesienia naukowe.

Prof. dr hab. Cezary A. Kwiatkowski był kierownikiem 4 projektów badawczych finansowanych przez KBN, NCN, NCBiR (projekt polsko-węgierski), Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Ponadto był liderem strony polskiej w białorusko-polskim projekcie finansowanym przez Ministerstwo Rolnictwa Białorusi, głównym wykonawcą w 2 projektach badawczych finansowanych przez KBN, a także kierownikiem 17 tematów badawczych w ramach działalności statutowej i działalności własnej Katedry oraz wykonawcą w 15 tematach badawczych.

Wypromował 4 prace doktorskie, a obecnie jest promotorem w kolejnym przewodzie doktorskim. Nadto był opiekunem naukowym 51 prac magisterskich, 42 prac licencjackich, 27 prac inżynierskich. Był recenzentem 4 prac doktorskich oraz 1 przewodu habilitacyjnego.

Swoje kwalifikacje oraz wiedzę z zakresu agronomii poszerzał podczas staży naukowych w Instytucie Ochrony Roślin w Priłukach k. Mińska (Białoruś) – w 2013 r. (5 tygodni) oraz w 2016 r. (6 tygodni). Aplikował do praktyki rolniczej na Białorusi i w Polsce swoją innowacyjną technologię odchwaszczania niektórych roślin zielarskich przy użyciu herbicydów nalistnych (metamitron, pendimetalina).

Uczestniczył lub nadal uczestniczy w międzynarodowych programach badawczych, m.in.: w białorusko-polskich badaniach nt. możliwości zastosowania herbicydów w zasiewach niektórych roślin zielarskich; jest człon-

kiem japońsko-polskiego zespołu (Osaka University) w badaniach nad właściwościami glutenu, żeli serwatkowych i biopolimerów.

Współpracuje z licznymi organizacjami, instytucjami i firmami, m.in. z Lubelskim Związkiem Stowarzyszeń Agroturystycznych, Lubelską Izbą Rolniczą, firmą PAWROL – rolnictwo precyzyjne, firmą Heliplant, z którą przeprowadził 3 eksperymenty badawcze dotyczące roślin zielarskich i odbył w niej dwumiesięczną staż w 2015 r.

Mimo wielu realizowanych tematów badawczych jego dorobek naukowy jest wyraźnie sprecyzowany i można podzielić go na kilka najważniejszych obszarów: 1. Wpływ zachwaszczenia na plonowanie roślin, jakość uzyskanego surowca oraz agrotechniczne metody odchwaszczania. 2. Badania nad jęczmieniem jarym uprawianym w mieszkach międzyodmianowych. 3. Zagadnienia gospodarki płodozmianowej. 4. Optymalizacja agrotechniki wybranych roślin uprawnych, ze szczególnym uwzględnieniem upraw małoobszarowych. 5. Systemy uprawy roli. 6. Agroturystyka, turystyka i rekreacja.

Jest członkiem trzech towarzystw naukowych: Polskiego Towarzystwa Agronomicznego, Polskiego Towarzystwa Ochrony Roślin oraz Lubelskiego Towarzystwa Naukowego.

Był wielokrotnie wyróżniany i nagradzany za działalność naukową i organizacyjną, m.in. dyplomami uznania rektora UP w Lublinie i dyplomami uznania dziekana Wydziału Agrobiotechnologii. Za osiągnięcia naukowe otrzymał też kilkakrotnie nagrodę indywidualną II° stopnia oraz dodatki pro jakościowe przyznawane przez JM Rektora UP w Lublinie. Otrzymał list gratulacyjny od rektora UMCS w Lublinie (2017) za osiągnięcia naukowe w interdyscyplinarnym zespole badawczym i cykl artykułów opublikowanych w roku akademickim 2015/2016.

Jego największym hobby jest muzyka (głównie blues i rock). Ukończył szkołę muzyczną, gra na perkusji, gitarze i instrumentach klawiszowych, a także tworzy własną muzykę i teksty.

NOWO MIANOWANY PROFESOR

Nagrody jubileuszowe

13 lipca 2018 r. JM Rektor Zygmunt Litwińczuk wręczył nagrody jubileuszowe i Odznaki UP osobom, które nabyły do nich uprawnienia od 1 lipca do 30 września 2018 r. Na spotkanie zaproszono 73 pracowników z co najmniej 20-letnim stażem pracy, a także pracowników, którzy odeszli na emeryturę.

45 lat pracy: Witold Czubacki, prof. Romuald Doliński, Leszek Grodzki, mgr inż. Krzysztof Jasiński, prof. Jerzy Jamroz, Regina Kostyła, prof. Teresa Kornilowicz-Kowalska, prof. Józef Kowalczyk, prof. Danuta Kozak, prof. Helena Łabuda, prof. Leszek Mościcki, prof. Andrzej Niewiadomy, prof. Barbara Sawicka, prof. Ewa Solarska, Jerzy Ziolo; 40 lat pracy: Barbara Gil, dr inż. Witold Kowalik, Agnieszka Kapcia, mgr Grażyna Roguska, mgr Zofia Rosłowicz, mgr Urszula Rzesutko-Tarnas, mgr Urszula Szuma, dr hab. Beata Trawińska, prof. Bogdan Szostak, mgr Małgorzata Wojcieszuk; 35 lat pracy: mgr inż. Anna Lewicka, mgr inż. Piotr Nakonieczny, Jolanta Wysocka, dr hab. Jadwiga Żebrowska, Anna Żuk; 30 lat pracy: prof. Aleksandra Badora, mgr inż. Grażyna Bezaniuk, Maria Chlubiecka, mgr Małgorzata Jatczak, dr Danuta Kowalczyk-Pecka, Józef Kukuryka, mgr Andrzej Pa-

dziński, dr Waldemar Paszkiewicz, mgr Anna Pluta, dr Michał Pluta, Jolanta Pawlos, mgr Bogusław Senczyna, dr Agata Wawrzyniak; 25 lat pracy: mgr inż. Anna Demetraki-Paleolog, dr hab. Jarosław Kamieniak, mgr Dariusz Kożuch, mgr inż. Tomasz Mazurek, mgr Andrzej Muciek, dr Monika Kordowska-Wiater, dr Jadwiga Stachowicz, dr Agata Świąciło, dr hab. Jose Luis Valverde Piedra, prof. nadzw.; 20 lat pracy: dr Andrzej Bochniak, dr Małgorzata Cegiełko, dr Rafał Cierpiąła, dr Grzegorz Czernel, dr Dorota Gawęda, dr Jolanta Joniec, dr Beata Kołodziej, dr Grażyna Kowalska, dr Łukasz Kurek, mgr inż. Elżbieta Mazurek, mgr inż. Bartłomiej Orzechowski, dr Rafał Papliński, dr Wojciech Płaska, dr hab. inż. Dominik Sz wajgier, lek. wet. Piotr Twardowski, dr hab. inż. Grzegorz Zajac, mgr Monika Żuraw.

Osobom, które odeszły na emeryturę, JM Rektor wręczył księgi pamiątkowe o uczelni. Na uroczystość zaproszeni byli: Stefan Abramik, mgr Anna Baran, prof. Stanisław Baran, mgr inż. Halina Bogusław, dr hab. Maria Chrzastek, dr hab. Marek Dąbski, prof. Romuald Doliński, Krystyna Dziobal, Jolanta Frąk, prof. Wanda Harkot, dr Jan Hodara, Anna Janczarek, prof. Grażyna Jeżewska-Witkowska, Agnieszka Kapica, prof. Irena Kiecana, mgr inż. Andrzej Konopiński, Regina Kostyła, Leszek Kowalewicz, mgr Eliza Kowalewska, prof. Marek Kuna-Broniowski, Bożena Kuszner, mgr inż. Maria Mendza, Teresa Mytyk, Grażyna Nowoświatłowska, prof. Wiesław Piekarski, mgr Maria Pilch-Cebula, dr hab. Krystyna Pudelska, mgr inż. Krystyna Sajewicz, dr hab. Stanisław Skonecki, prof. Anna Słowińska-Jurkiewicz, lek. wet. Anna Sobieraj-Chudek, dr Leszek Sołtys, prof. Andrzej Stasiak, Wanda Szymczyk, prof. Zdzisław Targoński, prof. Maria Tietze, Zofia Tomaszewicz, dr hab. Beata Trawińska, prof. Władysław Wawron, mgr Janina Wójcik, dr hab. Kazimierz Wrotkowski.

Red.

Od lewej: Grażyna Szymczyk, Zygmunt Litwińczuk, Anna Pluta
Fot. Przemysław Jankowski

Dyplomy

Wręczenie dyplomów lekarza weterynarii Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie rocznika 2012–2018 odbyło się 9 czerwca 2018 r.

Uroczystość poprowadził dziekan Wydziału Medycyny Weterynaryjnej prof. Andrzej Wernicki, a dr hab. Marcin Gołyński wygłosił tradycyjny wykład na zakończenie studiów. W tym roku jego tematem były „Endokrynologiczne aspekty urazu czaszkowo-mózgowego”.

Absolwenci, a 138 osób ukończyło studia, złożyli ślubowanie lekarza weterynarii. Dyplomy z najwyższą średnią oraz nagrody ufundowane przez władze uczelni otrzymali: Joanna Michalska, Aleksandra Garbiec, Alicja Kaim.

Kilku osobom prorektor Halina Buczkowska wręczyła Honorową Odznakę UP w Lublinie. Otrzymali ją: Joanna Michalska, Aleksandra Garbiec, Alicja Kaim, Anna Adamczyk, Karol Macieląg, Sylwia Wilk, Tatiana Wawak.

Najlepsi i wyróżniający się absolwenci dostali także nagrody od sponsorów: Krajowej Rady Lekarsko-Weterynaryjnej – Katarzyna Piasek, Joanna Michalska, Karol Macieląg, Aleksandra Garbiec, Alicja Kaim; firmy Royal Canin – Justyna Frańczak, Aneta Przędzik, Piotr Domański, Aleksandra Kimicka, Dominika Waśko, Marta Szmulewicz, Katarzyna Piasek, Magdalena Dyrka, Zuzanna Uljanowska, Anna Gawęcka; Biowet Puławy – Justyna Frańczak, Aneta Przędzik, Piotr Domański, Aleksandra Kimicka, Dominika Waśko, Marta Szmulewicz; prof. Ryszarda Bobowca – Dominika Skalska, Tatiana Wawak, Karol Macieląg, Michał Paluch; prof. Izabeli Polkowskiej – Katarzyna Piasek, Maciej Włodarski;

dr hab. Iwony Puzio – Aleksandra Podraza, Izabela Krupa, Agnieszka Obajtek, Katarzyna Pawłowska, Paweł Mitera. Nagrody wręczył także prof. Krzysztof Szkucik za bardzo dobre wyniki w nauce z przedmiotów z zakresu weterynaryjnej higieny żywności, a także reprezentanci IVSA Lublin. Głos zabrał przedstawiciel Wydziałowej Rady Samorządu Studentów Bartłomiej Szymczak. W imieniu absolwentów przemówiła Katarzyna Piasek.

Red.

Fot. Maciej Niedziółka

W uroczystości udział wzięli uczniowie prof. W. Zalewskiego. Prof. Bartowska wspomina jego osobę
Fot. Paweł Michalski

Patron sali

Uroczystość nadania imienia **prof. dr. hab. Władysława Zalewskiego** sali 122 odbyła się w 10. rocznicę śmierci Profesora, 14 czerwca 2018 r. w Instytucie Hodowli Zwierząt i Ochrony Bioróżnorodności, w budynku *Collegium Zootechnicum*.

Rektor Zygmunt Litwińczuk przedstawił sylwetkę patrona, podkreślając, że jest jego wychowankiem i przez ponad 30 lat był najbliższym współpracownikiem. Natomiast jego wychowankowie – profesorowie Joanna Barłowska, Tomasz M. Gruszecki, Jerzy Demetraki-Paleolog – podzielili się wspomnieniami o nim. Gościem honorowym uroczystości była córka prof. Zalewskiego, dr Marta Korona-Zalewska.

Prof. dr. hab. Władysław Zalewski ukończył Wydział Rolny UMCS w 1951 r. Pracę naukową rozpoczął w 1952 r. w Katedrze Szczegółowej Hodowli Zwierząt Wydziału Rolnego UMCS. Stopień dr. nauk rolniczo-leśnych uzyskał w roku 1960 na Wydziale Rolniczym

Od lewej: prof. Tomasz M. Gruszecki, dr Marta Korona-Zalewska, rektor Zygmunt Litwińczuk
Fot. Paweł Michalski

WSR w Lublinie. Habilitował się w roku 1965 na Wydziale Zootechnicznym WSR w Poznaniu. W 1974 r. otrzymał tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego, w 1982 r. profesora zwyczajnego. W roku 1966 objął kierownictwo Zakładu Hodowli Bydła i funkcję tę pełnił aż do przejścia na emeryturę (w 1995 r.).

Działalność naukowa Profesora koncentrowała się wokół problemów hodowli miejscowych ras świń i bydła. Główny jej cel stanowiły badania nad poprawą użyteczności mięsnej krajowych populacji bydła i doskonaleniem bydła czarno-białego w kierunku mlecznym. Pełnił funkcje: dyrektora Instytutu Hodowli i Technologii Produkcji Zwierzęcej (1986–1992), prodziekana (1969–1972), dziekana Wydziału Zootechnicznego (1972–1973). W latach 1973–1981 był prorektorem ds. nauki i upowszechniania postępu w rolnictwie. Przewodniczył Komisji Hodowli Bydła Rady Naukowo-Technicznej przy ministrze rolnictwa. Pełnił funkcję wiceprezesa Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego.

Za działalność naukową i organizacyjną został wyróżniony m.in. godnością honorowego członka Polskiego Towarzystwa Zootechnicznego i Akademickiego Związku Sportowego. W 2003 r. uzyskał godność doktora honoris causa Akademii Rolniczej w Lublinie.

Red.

Profesor dr hab. Jan Dyduch

Naukowiec i ceniony wychowawca

Profesor Jan Dyduch urodził się 24 czerwca 1947 r. w Przeworsku (woj. podkarpackie). Jest absolwentem Liceum Ogólnokształcącego im. Króla Władysława Jagiełły w Przeworsku. Studia wyższe ukończył w roku 1970 na Wydziale Ogrodniczym Wyższej Szkoły Rolniczej w Lublinie, w ramach specjalizacji warzywnictwo. Przez dwa ostatnie lata studiów był stypendystą naukowym Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. W latach 1970–1972 pracował jako asystent stażysta i asystent w Zakładzie Uprawy Roślin Leczniczych Instytutu Produkcji Ogrodniczej WSR w Lublinie. Od 1972 r. do okresu zakończenia pracy naukowo-dydaktycznej (31 lipca 2017 r.) pracował w jednej jednostce organizacyjnej Wydziału Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu UP w Lublinie, która kolejno nosiła nazwy: Zakład Warzywnictwa Instytutu Produkcji Ogrodniczej, Katedra Warzywnictwa, Katedra Warzywnictwa i Roślin Leczniczych. Jednostką tą Profesor kierował w latach 1993–2017.

Stopień naukowy doktora nauk rolniczych uzyskał w 1977 r. na podstawie rozprawy doktorskiej „Plonowanie selerów naciowych (*Apium graveolens* L. var. *dulce* Pers.) na glebie mineralnej i torfowej”. W roku 1987 na podstawie rozprawy habilitacyjnej nt. „Badania nad uprawą selerów naciowych (*Apium graveolens* L. var. *dulce* Pers.)” Rada Wydziału Ogrodniczego AR w Lublinie nadała Janowi Dyduchowi stopień naukowy doktora habilitowanego. W latach 1988–1990, po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego, pracował na stanowisku docenta, a w latach 1990–1997 na stanowisku profesora nadzwyczajnego AR w Lublinie. Tytuł naukowy profesora nauk rolniczych uzyskał w 1997 r. W latach 2001–2017 pracował na stanowisku profesora zwyczajnego.

Działalność naukowo-badawcza Profesora dotyczy problematyki szczegółowej uprawy roślin warzywnych i leczniczych i koncentruje się na zagadnieniach z zakresu cech biologicznych i użytkowych roślin kilku gatunków, odmian, linii hodowlanych i populacji miejscowych, agrotechniki i plonowania warzyw w otwartym polu na różnych typach

gleb, wpływie norm i terminów siewu i sadzenia roślin, intensyfikacji plonowania warzyw w pomieszczeniach – opracowaniu nowych technologii na różne terminy zbioru (tzw. *timing*) dla potrzeb przemysłu chłodniczego i przetwórczego, do pędzenia w okresie zimy, przechowywania oraz produkcji nasiennej, z uwzględnieniem substancji typu regulatory wzrostu w uprawie na nasiona, oceną składu chemicznego roślin różnych gatunków warzyw i roślin zielarskich w aspekcie wartości biologicznej, żywieniowej i prozdrowotnej.

Główny nurt dorobku naukowego Profesora stanowią badania nad selerem naciowym, bardzo cennym warzywem, ale zupełnie nieznanym w uprawie i konsumpcji w Polsce w latach 70. ub.w. Celem pozyskiwania nasion Profesor nawiązał kontakty z firmami nasiennymi w USA, Wielkiej Brytanii, Francji i Holandii i zgromadził próbki nasion ponad 30 odmian selera naciowego. Przeprowadził badania nad ich przydatnością do uprawy w warunkach klimatycznych naszego kraju, dokonując oceny plonotwórczej, skłonności do pośpiechowości zarówno w uprawie na glebie mineralnej, jak i torfowej. Na podstawie uzyskanych rezultatów wskazał kilka odmian o wysokiej odporności na chłody i jakościowo dobrym plonie. Osiągnięcia naukowe Profesora w badaniach nad selerem naciowym stały się przyczynkiem do zainteresowania tym wartościowym warzywem innych jednostek naukowo-badawczych w Polsce, a także przemysłu przetwórczego. Za cykl badań nad agrotechniką selera naciowego Profesor został wyróżniony zespołową nagrodą II° Ministra Edukacji Narodowej (wspólnie z prof. M. Kossowskim).

Dużym problemem w ówczesnych latach w uprawie towarowej selera naciowego były trudności z pozyskaniem nasion z importu. Zainspirowało to Profesora do podjęcia badań nad opracowaniem technologii uprawy selera naciowego na nasiona w kraju, na które Profesor w latach 1981–1985 pozyskał również środki zewnętrzne w ramach problemu resortowego RR.II.16 „Doskonalenie produkcji materiału siewnego”. Realizując ten pro-

jekt badawczy, opracował i eksperymentalnie zweryfikował oryginalną metodę uprawy selera naciowego na nasiona z zimowaniem wysadków w szklarni. Wykazał, że optymalnym w tej metodzie terminem siewu nasion jest przełom czerwca i lipca, rośliny zimują w szklarni, a po wernalizacji naturalnym chłodem w marcu wysadzone są w pole w 2. dekadzie kwietnia. Dojrzałe nasiona są zbierane od połowy sierpnia. Uzyskane w tych badaniach wyniki przedstawił i opublikował w rozprawie habilitacyjnej.

W tym okresie Profesor prowadził także badania nad agrotechniką i produkcją nasienną bardzo wczesnych odmian pomidora w uprawie polowej. Odmiany te, autorstwa prof. Kubickiego i współpracowników (SGGW Warszawa), były wówczas wielkim osiągnięciem hodowlanym i stały się bardzo atrakcyjne w uprawie na bezpośrednie spożycie oraz przydatne dla przetwórstwa. Profesor oceniał te odmiany pod względem plonowania na różnych typach gleb oraz składu chemicznego owoców pod kątem wymagań surowcowych. Doświadczenia wdrożeniowe zlokalizowano między innymi w bazie surowcowej ZPOW Milejów.

W okresie po habilitacji Profesor kontynuuje dalej badania nad produkcją nasienną selera naciowego, co związane było z drugą edycją programu rządowego RR.II.16 w latach 1986–1990. Opracował wówczas założenie do tematu zbiorowego pt. „Badania agrotechniczne nad uprawą selera naciowego na nasiona” i powołał wówczas interdyscyplinarne, międzyuczelniane zespoły naukowe do realizacji 6 zadań badawczych. Efektem 5-letnich badań interdyscyplinarnych było opracowanie kompleksowej technologii uprawy selera naciowego na nasiona w Polsce z uwzględnieniem agrotechniki, stosowania Alaru oraz zasad ochrony roślin. Na podstawie wyników tych badań Profesor opracował instrukcję wdrożeniową uprawy selera naciowego na nasiona. Konsultował i nadzorował plantacje nasienne prowadzone przez PNOS Ożarów Mazowiecki, PlantiCo w Zielonkach i Krzeszowicach. Za całokształt prac nad opracowaniem i wdrożeniem technologii uprawy selera naciowego na nasiona w warunkach klimatycznych Polski został wyróżniony w 1988 r. nagrodą indywidualną III° Ministra Edukacji Narodowej.

Kolejnym problemem badawczym zainicjowanym przez Profesora w latach 90. i kontynuowanym w Katedrze do chwili obecnej są prace nad biologią, agrotechniką i składem chemicznym czosnku. Profesor

zgrupował kilka ekotypów czosnku z Polski południowo-wschodniej i dokonując analizy porównawczej ich wzrostu i rozwoju oraz plonowania w uprawie z ząbków i cebulek powietrznych, ocenił ich wartość przechowalniczą, a we współpracy z ówczesną Katedrą Fitopatologii AR w Lublinie również ich porażenie przez czynniki patogeniczne.

Ważnym kierunkiem zainteresowań naukowych prof. Jana Dyducha są badania nad wieloma gatunkami roślin o właściwościach leczniczych (pasternak, kminek, szaflwia, mięta, ostropest plamisty, karczoch, pieprzowiec roczny). Tematyka tych prac obejmowała zagadnienia agrotechniczne oraz analizę składu chemicznego surowców roślinnych, zarówno pod względem jakościowym, jak i ilościowym. Badania realizowano w ścisłej współpracy z Katedrą i Zakładem Farmakognozji Akademii Medycznej w Lublinie przy osobistym zaangażowaniu prof. dr. hab. n. farm. Tadeusza Wolskiego. Poszerzenie badań analitycznych w Katedrze nad oceną wartości biologicznej warzyw i jakością surowców zielarskich przyczyniło się do starań prof. Dyducha o stworzenie Laboratorium Jakości Warzyw i Surowców Zielarskich w Katedrze Warzywnictwa i Roślin Leczniczych, które powołano w 2008 r.

Wieloletnia działalność badawcza Profesora i jego szczególne zainteresowania roślinami zielarskimi zaowocowały koncepcją utworzenia na Wydziale Ogrodnictwa i Architektury Krajobrazu kierunku studiów zielarstwo i terapię roślinne. Profesor Jan Dyduch wraz z zespołem pracowników Katedry opracował plan i program studiów stacjonarnych i niestacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia tego kierunku, które zostały uruchomione w roku akademickim 2013/2014.

Efektem działalności badawczej prof. Jana Dyducha jest autorstwo lub współautorstwo ponad 325 publikacji, które opublikowano w liczących się czasopismach, m.in. w tak prestiżowych, jak: „Acta Scientiarum Polonorum Hortorum Cultus”, „Annals of Agricultural and Environmental Medicine”, „Food Science and Technology Research”, „Journal of Analytical Methods in Chemistry”, „Scientia Horticulturae”.

Działalność naukowa Profesora, prowadzone i kierowane przez niego badania miały znaczący wpływ na dynamiczny rozwój kadry naukowej Katedry, a także pracowników naukowych w innych jednostkach badawczych i ośrodkach akademickich. Profesor był promotorem 8 zakończonych przewodów doktorskich i recenzentem w 20 przewodach dok-

torskich. Jest autorem 10 recenzji na stopień naukowy doktora habilitowanego oraz recenzentem wydawniczym 4 monografii habilitacyjnych. Opracował 10 recenzji w postępowaniach o nadanie tytułu profesora. Ponadto był promotorem w 2 przewodach o nadanie tytułu dr. h.c. i recenzentem w 1 przewodzie o nadaniu tytułu dr. h.c., a także recenzentem w 2 postępowaniach o awans na stanowisko profesora nadzwyczajnego.

Profesor Jan Dyduch jako nauczyciel akademicki odznacza się niezwykłymi umiejętnościami pedagogicznymi i wychowawczymi. Jest bardzo ceniony przez studentów. Profesor jeszcze w dzieciństwie postanowił, że w dorosłym życiu będzie pracował jako nauczyciel. W okresie szkoły podstawowej był pod opieką wujostwa, którzy byli nauczycielami, i atmosfera pracy pedagogicznej, panująca wówczas w życiu domowym, zadecydowała o wyborze przez niego przyszłej pracy.

Już podczas studiów został członkiem Towarzystwa Wiedzy Powszechnej i jako wykładowca prowadził wiele kursów z zakresu ogrodnictwa dla mieszkańców wsi i małych miejscowości. Pracując na kolejnych szczeblach kariery naukowej, prowadził wszystkie formy zajęć dydaktycznych z zakresu warzywnictwa i zielarstwa dla studentów kierunków: ogrodnictwo, rolnictwo (agronomia), technologia żywności, ochrona środowiska, a ostatnio przede wszystkim na zielarstwie i terapiach roślinnych. Był również w latach 90. na kierunku ogrodnictwo inicjatorem i kierownikiem nachylenia specjalizacyjnego „rośliny przyprawowe i lecznicze”, które cieszyło się dużym zainteresowaniem studentów na ówczesnych jednolitych studiach magisterskich.

Profesor jest autorem 11 rozdziałów w 4 podręcznikach akademickich o zasięgu ogólnopolskim z zakresu warzywnictwa. Pod jego opieką 159 studentów wykonało prace dyplomowe magisterskie, 78 osób prace inżynierskie, a 4 osoby prace licencjackie. Prof. Jan Dyduch jest bardzo życzliwym nauczycielem akademickim, który ma dar zainteresowania studentów pracą naukową. Dowodem na to jest sprawowanie przez niego przez 16 lat (1974–1990) funkcji opiekuna Koła Naukowego Ogrodników, które w tym czasie odznaczało się dużą aktywnością. Członkowie Koła brali udział we wszystkich liczących się w tym okresie wydarzeniach naukowych. Za-

prezentowali kilkadziesiąt referatów, zdobywając liczne nagrody, dyplomy i wyróżnienia. Z inspiracji Profesora zorganizowano w Lublinie trzykrotnie Turniej Wydziałów Ogrodniczych, Ogólnopolski Sejmik Studencki oraz Konferencję Naukową z okazji 25-lecia Koła Naukowego Ogrodników (1989).

Profesor Jan Dyduch legitymuje się imponującym dorobkiem organizacyjnym związanym z jego działalnością w uczelni i poza nią. W latach 1991–1993 pełnił funkcję prodziekana Wydziału Ogrodniczego ds. studentów. Uczestniczył w pracach związanych z reorganizacją i zmianą programu nauczania oraz opracowaniem w ramach ogólnopolskiej grupy roboczej założeń do tzw. minimum kadrowego dla kierunku ogrodnictwo. Przez 2 kadencje, w latach 1993–1996 i 1996–1999, pełnił funkcję dziekana Wydziału Ogrodniczego AR w Lublinie. Za jego kadencji powołano 5 nowych jednostek organizacyjnych. Na Wydziale uruchomiono 7 nowych nachyleń specjalizacyjnych; opracowano program studiów niestacjonarnych dla kierunku ogrodnictwo, które uruchomiono w roku akademickim 1995/96; opracowano program i powołano również studia doktoranckie na kierunku ogrodnictwo i pierwszą rekrutację przeprowadzono w roku akademickim 1994/95. Profesor Jan Dyduch pełnił także inne ważne funkcje organizacyjne na uczelni, m.in. był członkiem Senatu (2 kadencje), przewodniczącym Senackiej Komisji Dyscyplinarnej dla Studentów (1 kadencja), redaktorem czasopisma „Electronic Journal of Polish Agricultural Universities” (13 lat). W ogólnopolskich gremiach zaś pełnił liczne funkcje z wyboru: członka Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Nauk Ogrodniczych i wiceprzewodniczącego Lubelskiego Oddziału PTNO, członka Komitetu Nauk Ogrodniczych PAN, Rady Naukowej Instytutu Warzywnictwa w Skierniewicach, Rady Naukowej Biuletynu Warzywniczego, Kapituły Nagrody Naukowej im. E. Chroboczka.

Za osiągnięcia naukowo-dydaktyczne i organizacyjne Profesor był wyróżniany wielokrotnie nagrodami rektora, a także został odznaczony Srebrnym i Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski i Medalem Komisji Edukacji Narodowej.

Halina Buczkowska

Repriny i nie tylko

Parafrazując powiedzenie: „Tłumaczenia są jak kobiety: te wierne nie są piękne, a te piękne nie są wierne”, można napisać, iż repriny są i wierne, i piękne tak jak oryginały, które ze względu na swoją bezcenną wartość i znikomą liczbę zachowanych egzemplarzy są dostępne dla nielicznych.

O tym, że tak jest, przekonali się wszyscy, którzy zwiedzili wystawę przygotowaną przez pracowników Oddziału Informacji Naukowej BG UP w Lublinie pod tytułem „Repriny i nie tylko... – piękno dawnych kodeksów”. Wystawę można było zwiedzać w dniach od 24 kwietnia do 23 maja 2018 r. Jej przygotowanie idealnie wpisało się w cyklicznie organizowany przez pracowników biblioteki Tydzień Bibliotek, który w tym roku przebiegał pod hasłem „(Do)wolność czytania”.

W tym miejscu warto napisać słów kilka o reprimie. Reprint lub inaczej przedruk jest to opublikowane przez innego niż oryginał wydawcę nowe wydanie, będące wierną kopią oryginału, wykonane bez powtórzenia składania tekstu. W dziejach książki repriny odegrały bardzo ważną rolę, gdyż dzięki nim możliwe było ukazanie szerokiego gronu czytelników piękna dawnych rękopiśmiennych kodeksów, inkunabułów czy też starodruków. Ich rola zmniejszyła się po powstaniu bibliotek cyfrowych, w kolekcjach których znalazły się skany tych bezcennych dzieł. Dzięki temu obecnie każdy zainteresowany może bezpłatnie zapoznać się z ich treścią i podziwiać piękno iluminacji, bordiur, ornamentów i innych elementów zdobiących poszczególne karty. Mogli o tym przekonać się także zwiedzający wystawę, na której m.in. można było po-

równać pochodzący z końca XVIII w. oryginał *Dykcyjonarza...* Krzysztofa Kluka z jego przedrukiem pochodzącym z 1985 r.

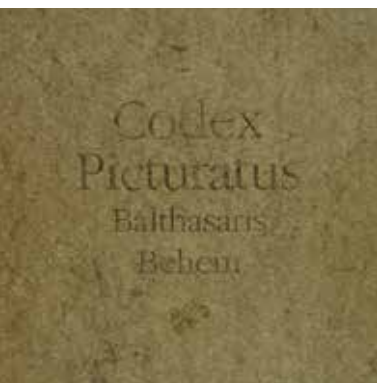
Na wystawie prezentowane były repriny bezcennych kodeksów rękopiśmiennych, starych druków oraz druków dziewiętnastowiecznych. Warto przywołać tylko kilka wybranych z całego zbioru tytułów, które wzbudziły wśród zwiedzających duże zainteresowanie. Są to: *Biblia pauperum*, *Velislai Biblia Picta*, *Codex Vyšehradensis*, *Les très riches heures du duc de Berry*, *Codex picturatus Balthasaris Behem* czy też *De revolutionibus* M. Kopernika.

Bardzo trudno jest pokazać piękno książki, ponieważ każdy jej element jest małym arcydziełem. Dotyczy to zarówno okładki, obwoluty, strony tytułowej, jak i poszczególnych kart z ich niepowtarzalną treścią i oryginalnymi zdobieniami. Dlatego zdecydowano się w czasie trwania wystawy prezentować różne karty poszczególnych ksiąg. Każdego dnia można było zobaczyć coś nowego. Dopełnieniem wystawy była ekspozycja kopii wybranych kart różnych kodeksów rękopiśmiennych pochodzących z zasobów eBN/Polona 2000000. Wszystkie zgromadzone tam rękopisy dostępne są w domenie publicznej, dzięki której możliwe jest ich kopiowanie i powielanie.

Prezentowane na wystawie przedruki pochodzą z zasobów: Instytutu Archiwistyki i NPH UMCS w Lublinie, Biblioteki Głównej UP w Lublinie oraz z prywatnej kolekcji pani mgr Anny Suheckiej. Za ich wypożyczenie wszystkim serdecznie dziękujemy, kierując szczególne podziękowanie do pana prof. dr. hab. Krzysztofa Skupieńskiego – kierownika Zakładu Archiwistyki i Nauk Pomocniczych Historii UMCS i pana dr. hab. Tomisława Giergiela.

Małgorzata Górczyńska

Fot. Paweł Michalski

Badanie nerwowego podłoża zachowania się zwierząt

NEUROETOLOGIA
I NEUROBIOLOGIA

Jarostaw Kamieniak

Neuroetologia jest działem neurofizjologii zajmującym się nerwowym podłożem zachowań zwierząt, zarówno wrodzonych, jak i nabytych, badanych przez etologię. Do rozwoju neuroetologii przyczyniło się powołane w latach 80. XX w. Międzynarodowe Towarzystwo Neuroetologiczne. Obecnie jest ona jedną z najszybciej rozwijających się nauk przyrodniczych.

Etologia w głównej mierze bada obserwowane u zwierząt zachowania, będące odpowiedzią na odbiór szerokiego spektrum bodźców środowiskowych. Neuroetologia natomiast poznaje mechanizmy wewnętrzne decydujące o różnych formach aktywności behawioralnej zwierząt. Obiektem jej zainteresowania jest przede wszystkim układ nerwowy, ośrodkowy i obwodowy, układ endokryny oraz ich regulacyjny wpływ na organizm.

Neuroetologia bada zachowanie się zwierząt w sposób zintegrowany, czerpiąc z osiągnięć licznych dyscyplin naukowych. W swych założeniach bazuje na teorii, że układ nerwowy zwierząt rozwinął się, aby mogły optymalnie funkcjonować w określonym środowisku. Dlatego wielu badaczy twierdzi, że dogłębne poznanie i zrozumienie budowy i funkcji układu nerwowego powinno odbywać się podczas badania zwierząt wyspecjalizowanych w określonych zachowaniach, a znajdujących się nie w laboratorium, lecz w środowisku naturalnym.

Jörg-Peter Ewert, niemiecki neurofizjolog i neuroetolog urodzony w 1938 r., uważany za jednego z pionierów neuroetologii, zakres głównych obszarów tematycznych, którymi zajmuje się ta dyscyplina wiedzy, zawarł w 6 następujących pytaniach:

- Jak bodźce środowiskowe są wykrywane przez organizm?
- Jak bodźce odbierane ze środowiska zewnętrznego są reprezentowane w układzie nerwowym?
- Jak informacje o bodźcach odebranych ze środowiska są przechowywane i odtwarzane przez układ nerwowy?

- Jak zachowany jest wzór behawioralny kodowany przez sieci neuronowe?
- W jaki sposób zachowania są koordynowane i kontrolowane przez układ nerwowy?
- W jaki sposób ontogenetyczny rozwój zachowań może wiązać się z mechanizmami nerwowymi?

Neuroetologia powstała na gruncie neurobiologii – nauki badającej struktury, funkcje i rozwój ośrodkowego oraz obwodowego układu nerwowego w warunkach fizjologicznych i patologicznych. W swoich kompetencjach łączy biologię, biochemię, farmakologię, anatomię, fizjologię, psychologię i elementy nauk medycznych. Według Erica Richarda Kandela (ur. 1929 r.), laureata Nagrody Nobla za badania dotyczące przechowywania pamięci w neuronach, celem neurobiologii jest wyjaśnienie zachowania jako funkcji aktywności mózgu, zwłaszcza w kontekście koordynacji pracy organizmu jako całości. Ważne miejsce w zakresie tematyki badawczej neurobiologii zajmuje również zrozumienie biologicznych podstaw świadomości i procesów percepcyjnych.

Badanie mózgu w kategoriach poznawczych obejmuje skład substancji chemicznych tworzących mózg, procesy nerwowe zachodzące w komórkach nerwowych, różnice w budowie układu nerwowego przedstawicieli różnych gromad oraz gatunków klasyfikowanych w ich obrębie, jak również wiele innych zagadnień. Badanie mózgu jako układu koordynującego pracę organizmu obejmuje takie zjawiska, jak odruchy rdzeniowe, zdolności percepcyjne, pamięć i proces uczenia się.

Istotą obecnie podejmowanych badań neurobiologicznych i neuroetologicznych jest

Camillo Golgi
(Encyclopædia Britannica)

ich dwupłaszczyznowość, łącząca w sobie zarówno aspekt praktyczny, jak i poznawczy. Szczególnie ważnym zadaniem neurobiologii i neuroetologii wykorzystywanej do celów medycyny ludzkiej jest poznanie mechanizmów neurologicznych i psychicznych decydujących o procesie starzenia się organizmu i utracie przez niego pełnej sprawności. W obecnej sytuacji, gdy średnia długość życia człowieka stale się zwiększa, pojawia się problem, w jaki sposób utrzymać jak najdłużej pełnię jego sprawności percepcyjnej, zdolności uczenia się i korzystania z zasobów pamięci oraz jak największy stopień sprawności ruchowej. Wyniki badań prowadzonych przez neuroetologów na zwierzętach dają ogromną szansę na uzyskanie dużego postępu w tym zakresie. Zidentyfikowanie czynników, które warunkują powstawanie i przebieg niekorzystnych procesów starzenia się i rozwoju na tym tle wielu jednostek chorobowych, niesie nadzieję na ich wyeliminowanie lub przynajmniej na zdecydowane ograniczenie występowania w ludzkich społeczeństwach.

Obecnie notuje się intensywny rozwój zarówno neuroetologii, jak i neurobiologii, które w szerokim zakresie korzystają z nowoczesnych technik badawczych i z zaawansowanego technologicznie sprzętu elektronicznego.

Pomimo licznych korzyści płynących z badań neurobiologicznych i neuroetologicznych pojawia się szereg kontrowersji i krytycznych głosów co do etycznego aspektu uzasadniającego ich prowadzenie. Dotyczy to zwłaszcza stosowania inwazyjnych technik badawczych mózgu i układu nerwowego. Kontrowersje budzi również odnoszenie wyników badań prowadzonych na zwierzętach do specyfiki funkcjonowania układu nerwowego człowieka. Niektórzy badacze twierdzą, że wyniki badań neurobiologicznych prowadzonych na zwierzętach laboratoryjnych nie przekładają się na mechanizmy dotyczące mózgu ludzkiego. Wprawdzie niektóre zjawiska są uniwersalne, jednak tylko nieliczne, zarówno u ludzi, jak i zwierząt, mogą przebiegać podobnie.

Neuroetologia jako samodzielna nauka ma dosyć krótką historię. Na przełomie lat 60. i 70. XX w. wyłoniła się z neurobiologii, będąc jej działem zajmującym się badaniem mechanizmów neurohormonalnych warunkujących zachowanie się zwierząt.

Jednak początki kształtowania się zarówno teorii, jak i metodologii badań neuroetologicznych, a zwłaszcza neurobiologicznych, należy łączyć z prekursorskimi badaniami prowadzo-

nymi w połowie XIX w. przez włoskiego lekarza patologa Camillo Golgiego (1843–1926), a następnie hiszpańskiego neurologa Santiago Ramóna y Cajala (1852–1934) oraz fizjologów: Charlesa Scotta Sherringtona (1857–1952), Edgara Douglasa Adriana (1889–1977), Alana Lloyd Hodgkina (1914–1988) i Andrew Fieldinga Huxleya (1917–2012).

W 1873 r. Golgi jako pierwszy opracował metodę preparowania tkanki nerwowej poprzez jej utwardzanie dwuchromianem potasu, a następnie wybarwienie azotanem srebra. Wprawdzie ta metoda ujawniała tylko 1% neuronów w znakowanej tkance, jednak ukazywała ich pełną budowę, wraz z ciałem komórkowym, dendrytem i aksonem. Dało to nowe spojrzenie na budowę podstawowych jednostek tworzących tkankę nerwową. Bazując na odkryciu Golgiego, Cajal stworzył hipotezę, że neurony nie są fizycznie połączone i stanowią niezależne jednostki. Tę teorię potwierdzono po wynalezieniu mikroskopu elektronowego.

Zarówno Golgi, jak i Cajal, pomimo różnic w swoich poglądach co do budowy układu nerwowego, w roku 1906 otrzymali Nagrodę Nobla.

Kolejnym ważnym krokiem w rozwoju neurobiologii było odkrycie przez Charlesa Sherringtona synaps łączących ze sobą neurony, dzięki którym dochodzi do przesyłania impulsów nerwowych pomiędzy poszczególnymi niezależnymi komórkami nerwowymi. W 1932 r. Sherrington razem z Edgarem Douglasem Adrianem, który jako pierwszy zarejestrował aktywność pojedynczych nerwów, otrzymali Nagrodę Nobla. Adrian, będąc wybitnym elektrofizjologiem i prekursorem elektroencefalografii, w 1913 r. opracował zasadę odpowiedzi czuciowych włókien nerwowych, tzw. prawo „wszystko albo nie”.

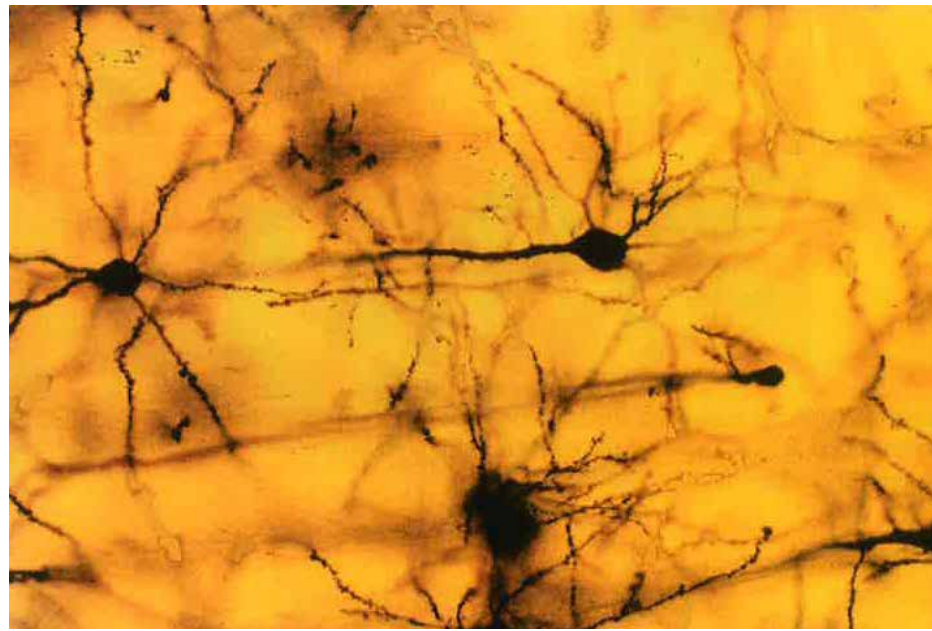
Duże znaczenie dla poznania mechanizmów funkcjonowania układu nerwowego miały badania prowadzone przez angielskiego biochemika Alana Lloyd Hodgkina (1914–1998) oraz fizjologa i biofizyka Andrew Fieldinga Huxleya (1917–2012) na olbrzymim aksonie kałamarnicy. Jego średnica jest 100 razy większa od średnicy przeciętnego aksonu u kręgowców. Taka budowa powoduje zwiększenie szybkości przewodzenia potencjału czynnościowego wzdłuż aksonu, jak również ułatwia prowadzenie badań. Badacze ci opracowali tzw. model Hodgkina-Huxleya, opisujący mechanizmy jonowe decydujące o potencjałach czynnościowych w komórkach nerwowych. Dokonali pomiaru ładunku elektrycznego powstającego w wyniku depolaryza-

cji ścian komórkowych związanej z przechodzeniem przez nie jonów sodu i potasu. Za swoje badania Hodgkin i Huxley w roku 1963 otrzymali Nagrodę Nobla.

Inspirowany dotychczasowymi badaniami układu nerwowego austriacki biolog i zoolog Karl von Frisch (1886–1982) wraz z niemieckim biologiem Erichem von Holstem (1908–1962) i amerykańskim neurologiem Theodorem Bullockiem (1915–2005) zaczęli łączyć fizjologiczne i sensoryczne właściwości funkcjonowania układu nerwowego z określonymi zachowaniami. Podejmowane przez nich w tym zakresie prace uczyniły z nich ojców współczesnej neuroetologii. Należy dodać, że Karl von Frisch wraz z Konradem Lorenzem (1903–1989) i Nikolaasem Tinbergenem (1907–1988) uznawani są także za ojców współczesnej etologii. Do dalszego rozwoju neuroetologii w dużej mierze przyczyniły się prowadzone w latach 70. i 80. XX w. badania japońskiego neurobiologa i etologa Masakazu Konishiego (ur. 1933 r.) oraz niemieckich neurofizjologów i neuroetologów: Waltera Heiligenberga (1938–1994) i Jörga-Petera Ewerta (ur. w 1938 r.). Wykorzystując złożone i bardzo czułe metody eksperymentalne, analizowali układy neuronalne warunkujące weryfikowalne zachowania zwierząt. Główne osiągnięcia badawcze Konishiego z zakresu neuroetologii to m.in. wykazanie kluczowej roli sprzężenia zwrotnego występującego u ptaków, wyjaśnienie roli częstotliwości dźwięku i charakterystyk przestrzennych w lokalizacji słuchowej u sowy oraz odkrycie roli hormonów we wczesnym zróżnicowaniu obszarów kontroli wokalne w męskim mózgu ptaków.

Heiligenberg jako neuroetolog znany jest zwłaszcza z prac prowadzonych na słodkowodnej rybie *Eigenmannia virescens*, zdolnej do generowania pola elektrycznego, u której analizował neurologiczne wzorce zachowania. Cechą charakterystyczną jego dociekań naukowych było poszukiwanie uniwersalnych praw i zasad funkcjonowania złożonych układów nerwowych występujących u zwierząt reprezentujących różne grupy systematyczne. Poprzez wykorzystanie ścisłych metod analitycznych i obliczeniowych Heiligenberg starał się określić ogólne zasady funkcjonowania organizmów zwierząt, szczególny nacisk kładąc na badanie układu nerwowego.

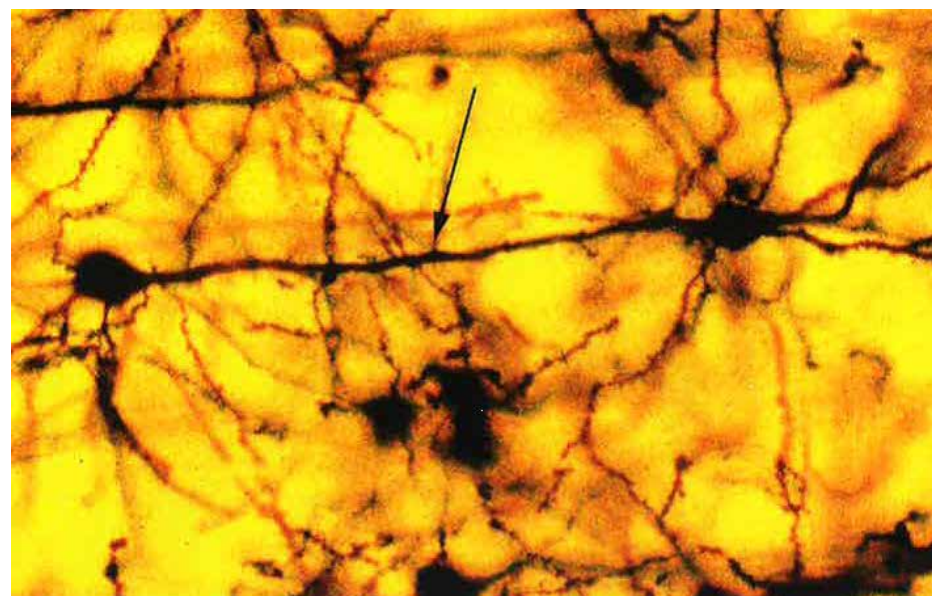
Obecnie jednym z podstawowych problemów badawczych leżących w centrum zainteresowania neurobiologii i neuroetologii jest dalsze, szczegółowe poznanie właściwości ko-

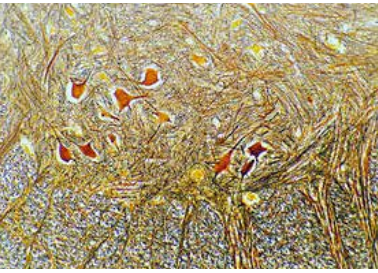
mórek nerwowych i synaps oraz przewodzenia impulsów nerwowych z wykorzystaniem neuroprzebieżników.

Wyniki najnowszych badań z zakresu neurobiologii i neuroetologii w dużym stopniu przyczyniły się do poszerzenia wiedzy dotyczącej procesu uczenia się oraz pamięci zarówno u ludzi, jak i u zwierząt. Tak np. wykazano, że w mózgu młodego osobnika dochodzi do ciągłego wzrostu rozmiarów poszczególnych neuronów, jak również złożoności tworzonej przez nie sieci. Wraz z rosnącą aktywnością behawioralną organizmu systematycznie zwiększa się liczba połączeń pomiędzy komórkami nerwowymi, które za pomocą stworzonej przez siebie sieci komunikują się wzajemnie. W połączeniu dendrytu jednej komórki nerwowej z aksonem innej tworzy się synapsa, której aktywność wiąże się z metabolizmem glukozy. Dzięki pomiarowi poziomu metabolizmu glukozy możliwe jest określenie liczby synaps aktywnych w różnych okresach rozwoju organizmu. Co ciekawe, aktywność

Tkanka nerwowa mózgu szczura wybarwiona metodą Golgiego (Textbook of Veterinary Histology, 2007)

Tkanka nerwowa mózgu kota wybarwiona metodą Golgiego (Textbook of Veterinary Histology, 2007)

Neurony rdzenia kręgowego szczura barwione metodą Cajala (Popularna encyklopedia powszechna, 1996)

ta jest różna zależnie od wieku. Przykładowo komórki mózgowie małych dzieci wykazują dwukrotnie większą aktywność niż komórki mózgu ludzi dorosłych. Synapsy najbardziej aktywne charakteryzują się największą trwałością, natomiast używane rzadziej szybko ulegają unieczynnieniu. U ludzi w wieku od 10 lat do osiągnięcia dojrzałości synapsy niewykorzystywane ulegają zniszczeniu, pozostają jedynie najbardziej aktywne. Ten proces stymulowany jest przez doświadczenie nabywane przez organizm w ciągu całego życia. Najintensywniejsze zmiany zachodzą na początku, we wczesnym okresie wzrostu i rozwoju, a ich intensywność zmniejsza się w kolejnych latach, choć występują do późnej starości.

W literaturze omawiającej zagadnienia budowy i funkcjonowania układu nerwowego zwierząt coraz częściej można znaleźć określenie „neuroekologia”, oznaczające naukę z pogranicza fizjologii, anatomii układu nerwowego i ekologii. Jej powstanie należy wiązać z koniecznością wyjścia z badaniami układu nerwowego zwierząt czy też ludzi poza warunki laboratoryjne celem uwzględnienia wpływu na jego rozwój i funkcjonowanie czynników środowiskowych. Neuroekologia jest działem biologii zajmującym się badaniem mózgu i zdolnościami poznawczymi różnych organizmów, opierającym się na metodach porównawczych wykorzystywanych przez biologię ewolucyjną. Podejmuje próbę interpretacji zdolności poznawczych i mechanizmów za nie odpowiedzialnych w oparciu o zasady doboru naturalnego, a zwłaszcza wpływ warunków środowiskowych. Jest nauką młodą, a jej początków można upatrywać w pracach angielskiego zoologa, ornitologa i neurobiologa Johna Richarda Krebsa (ur. 1945 r.) oraz Nicholasa Barry’ego Daviesa (ur. 1952 r.) z końca lat 70. XX w. Zdefiniowali oni pojęcie ekologii behawioralnej, poszukując związków pomiędzy zdolnościami wykorzystania zasobów środowiska przez żyjące w nim organizmy a ich zdolnościami poznawczymi. Badania podejmowane przez neuroekologów niejednokrotnie identyfikowano jako neuroetologiczne. Obecnie tematykę badań neuroekologicznych sprowadzić można do najistotniejszych procesów nerwowych i aktywności zwierząt uwarunkowanej chociażby wrażliwością poszczególnych zmysłów, wykorzystywanej np. w komunikacji międzyosobniczej, czy też szeroko pojętej konieczności zaspokajania podstawowych potrzeb biologicznych. Równie ważnym obszarem tematycznym analizowanym przez neuroekologów jest szczegółowe

poznanie zarówno budowy, jak i koordynacyjnej funkcji najważniejszych struktur mózgu, odpowiedzialnych za różne formy aktywności. Jedną z takich struktur jest hipokamp, biorący udział m.in. w procesach uczenia się i w procesach pamięciowych.

Osiągnięcie dotychczasowego stanu wiedzy z zakresu neurobiologii, neuroekologii i neuroetologii nie byłoby możliwe bez zastosowania licznych nowoczesnych technik badawczych, wykorzystujących bardzo złożoną aparaturę pomiarową, monitorującą funkcjonowanie poszczególnych struktur organizmu, ze szczególnym uwzględnieniem układu nerwowego, a zwłaszcza mózgu. Coraz większa dostępność tej aparatury nie tylko w badaniach prowadzonych na ludziach, ale również na zwierzętach daje niemal nieograniczone możliwości wykonania badań dotyczących czynności układu nerwowego oraz funkcji regulacyjnej i koordynującej jednostki nadrzędnej, jaką jest mózg. Stosowane w neuroetologii metody badawcze, techniki i aparatura pomiarowa są bardzo zróżnicowane ze względu na ogromną różnorodność stawianych pytań, na które poszukuje się odpowiedzi. Ciągłe pojawiają się nowsze, bardziej doskonałe rozwiązania, mające praktyczne zastosowanie w badaniach układu nerwowego.

Aktualnie neuroetologia w coraz większym stopniu nawiązuje do takich dyscyplin, jak neurologia obliczeniowa, genetyka molekularna, neuroendokrynologia, epigenetyka.

Dzięki wykorzystaniu w badaniach neuroetologicznych technik biologii molekularnej możliwe stało się sekwencjonowanie kompletnego genomu w systemach modelowania neuroetologicznego u różnych gatunków zwierząt. W przyszłości należy oczekiwać dalszego rozwoju badań neuroetologicznych w tym właśnie kierunku, dających możliwość określania zależności zachodzących pomiędzy zachowaniem, układem nerwowym a genotypem danego osobnika. Niezwykle istotnym problemem, który w przyszłości stanie się jednym z podstawowych kierunków badawczych neuroetologii, będzie ustalenie, w jaki sposób zamiana ekspresji genów poprzez zmianę funkcji neuronów prowadzi do modyfikacji zachowania się zarówno zwierząt, jak i ludzi.

Podsumowując, należy podkreślić ogromne znaczenie neuroetologii dla szczegółowego poznania podłoża mechanizmów wewnętrznych warunkujących różne formy aktywności behawioralnej zwierząt oraz ich zdolności adaptacyjne.

Zawody w skokach

XV Akademickie Mistrzostwa Województwa Lubelskiego i Regionalne Zawody w Skokach przez Przeszkody oraz Krajowy Przegląd Hodowlany Kuców Felińskich odbyły się 12 maja 2018 r. na terenach zielonych Osiedla Akademickiego „Felin”.

Partnerem mistrzostw był po raz pierwszy Akademicki Związek Sportowy, co pozwoliło na zaliczenie rozgrywek do ogólnopolskiej klasyfikacji Akademickich Mistrzostw Polski. W tym roku zawodom towarzyszył Krajowy Przegląd Hodowlany Kuców Felińskich „45 lat hodowli”. Organizatorem wydarzenia był Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie: studenci I roku II stopnia kierunku hipologia i jeździectwo, Katedra Hodowli i Użytkowania Koni, Rada Uczelniana Samorządu Studenckiego i Wydziałowa Rada Samorządu Studenckiego Wydziału Biologii, Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki. Po raz kolejny wydarzenie było promowane przez Urząd Marszałkowski w Lublinie w ramach projektu „Lubelskie. Smakuj życie!”. Wsparcia udzielił również Totalizator Sportowy Sp. z o.o. – Oddział w Lublinie oraz Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa – Oddział Terenowy Lublin. Swoją obecnością imprezę uhonorowali JM Rektor Zygmunt Litwińczuk, dziekan Wydziału Biologii, Nauk o Zwierzętach i Biogospodarki prof. dr hab. Joanna Barłowska, prof. dr hab. Krzysztof Gołacki i prof. dr hab. Anna Stachurska. Rywalizację sportową i pokazy kuców obserwowali również przedstawiciele sponsorów i partnerów wydarzenia, wśród nich m.in. Edward Sidoruk z Rady Nadzorczej Totalizatora Sportowego, zastępca dyr. OT KOWR w Lublinie Marek Wojciechowski, dyrektor Klubu Środowiskowego AZS Lublin Paweł Danielczuk, zastępca prezesa Polskiego Związku Hodowców Koni Ryszard Pietrzak.

Podczas oficjalnego otwarcia mistrzostw JM Rektor i dziekan WBNoZiB przywitani zawodników i publiczność, wjeżdżając na plac konkursowy powozem konnym zaprzęgniętym w parę kuców felińskich. Następnie rozpoczęły się zawody rozgrywane w ramach 6 konkursów o różnej skali trudności. Sędzią głównym był dr inż. Przemysław Jankowski, który analizował rywalizację rekordowej jak dotychczas liczby 43 jeźdźców. W finałowym konkursie mistrzowskim wystartowało

natomiast 9 reprezentantów lubelskiej społeczności akademickiej. Pierwsze miejsce zajęła Sylwia Początek (UMCS Lublin) na koniu Makler II. Na kolejnych dwóch miejscach uplasowali się Mateusz Chojnowski (UP w Lublinie) na koniu Anoniem oraz Barbara Szumiata (UP w Lublinie) na koniu Kapella GB. Medale, puchary i nagrody zwycięzcom mistrzostw wręczali JM Rektor oraz przedstawiciele sponsorów. W Krajowym Przeglądzie Hodowlanym Kuców udział wzięło 21 ogierów i klaczy. Konie były oceniane przez komisję w składzie: prof. dr hab. Anna Stachurska (UP w Lublinie), mgr Jacek Kozik (Lubelski Związek Hodowców Koni), mgr Jan Słomiany (kier. Ośrodka Hodowli Zachowawczej Zwierząt RPN w Zwierzyńcu). Najlepszym kucem pokazu został siwy ogier Mielno z hodowli GD Felin.

Dobrze przygotowany plac konkursowy i pokazy, ufundowane przez licznych sponsorów nagrody dla zawodników, hodowcy, wystawcy i właściciele koni, którzy prezentowali swoje zwierzęta, oraz całe rzesze niezastąpionych wolontariuszy i duże zainteresowanie publiczności to główne atuty tej cyklicznej imprezy.

Marta Liss
Fot. Weronika Matysek

Jeden z kuców biorących udział w przeglądzie

Najlepszy kuc pokazu – ogier Mielno z hodowli GD Felin.

Sylwia Początek na koniu Makler II

Jakość produktów mlecznych

W auli Innowacyjnego Centrum Patologii i Terapii Zwierząt Wydziału Medycyny Weterynaryjnej UP Lublinie 8 czerwca 2018 r. odbyła się doroczna konferencja naukowa Sekcji Higieny Żywności i Weterynaryjnej Ochrony Zdrowia Publicznego PTNW pt. „Jakość zdrowotna regionalnych i tradycyjnych produktów mlecznych”. Głównym organizatorem tego przedsięwzięcia była Katedra Higieny Żywności Zwierzęcego Pochodzenia WMW UP w Lublinie.

Uroczystego otwarcia konferencji dokonał prof. dr hab. Zbigniew Grądzki – prorektor ds. nauki, wdrożeń i współpracy międzynarodowej UP w Lublinie, kierując do uczestników konferencji słowa o roli bezpiecznej żywności w życiu człowieka, jak również przekazał w imieniu JM prof. dr. hab. dr. h.c. Zygmunta Litwińczuka organizatorom oraz uczestnikom życzenia dobrych obrad. Gośćmi honorowymi konferencji byli także: prof. dr hab. Andrzej Wernicki – dziekan Wydziału Medycyny Weterynaryjnej UP w Lublinie, lek. wet. Tomasz Brzana – powiatowy lekarz weterynarii w Lublinie oraz mgr inż. Zofia Popławska – prezes Okręgowej Spółdzielni Mleczarskiej w Bychawie. Do uczestników konferencji adresy z życzeniami owocnych obrad wystosowali: prof. dr hab. Iwona Markowska-Daniel – prezes Polskiego Towarzystwa Nauk Weterynaryjnych oraz prof. dr hab. Andrzej Wac-Włodarczyk – prezes Lubelskiego Towarzystwa Naukowego.

W części merytorycznej konferencji, którą prowadził przewodniczący Sekcji PTNW, a jednocześnie kierownik Katedry Higieny Żywności Zwierzęcego Pochodzenia prof. dr hab. Krzysztof Szkucik, wygłoszono nastę-

pujące referaty: dr hab. inż. Jarosław Kowalik (UWM, Olsztyn), „Tradycyjne i regionalne produktów mleczne – aspekty technologiczne”; lek. wet. Jacek Kucharski (GIW, Warszawa), „Unormowania prawne dotyczące produktów regionalnych i tradycyjnych”; dr Agnieszka Jackowska-Tracz (SGGW, Warszawa), „Ułatwienia we wdrażaniu systemu HACCP w produkcji tradycyjnych i regionalnych produktów mlecznych w świetle nowych wytycznych Komisji Europejskiej”; prof. dr hab. Joanna Szteyn (UWM, Olsztyn), „*Listeria monocytogenes* w mleku i produktach mlecznych”; dr hab. Jolanta G. Rola (prof. PIWet – PIB, Puławy), „Wykrywanie i identyfikacja enterotoksycznych szczepów *Staphylococcus aureus* izolowanych z serów regionalnych”; prof. dr hab. Jacek Bania (UP, Wrocław), „Enterotoksyny gronkowców koagulazoujemnych – nowe zagrożenie”; prof. dr hab. Andrzej Posytniak (PIWet – PIB, Puławy), „Substancje obce w produktach mlecznych – występowanie i ocena zagrożeń”; dr Mirosław Michalski (PIWet – PIB, Puławy), „Występowanie amin biogennych w dostępnych na rynku serach dojrzewających z uwzględnieniem serów regionalnych i wytwarzanych metodami tradycyjnymi”; mgr Sebastian Maszewski (PIWet – PIB, Puławy), „Poziomy tła i przyczyny incydentalnej obecności dioksyn w krajowym mleku”.

Wygłoszone referaty zostały opublikowane w monografii pt. „Bezpieczeństwo regionalnych i tradycyjnych produktów mlecznych – stan obecny i perspektywy”, wydanej przez Wydawnictwo Lubelskiego Towarzystwa Naukowego (ISBN 978-83-62025-33-6). Wydanie monografii było możliwe dzięki wsparciu finansowemu Przedsiębiorstwa Vet-Agro Sp. z o.o. Lublin, Biowet Puławy Sp. z o.o. i Bio-Maxima SA Lublin.

W konferencji wzięło udział 82 uczestników, w tym 50 pracowników Inspekcji Weterynaryjnej. Decyzją Komisji ds. Studiów Wyższych Lekarzy Weterynarii, Kształcenia Ustawicznego i Specjalizacji Krajowej Rady Lekarsko-Weterynaryjnej uczestnicy konferencji otrzymali 25 punktów edukacyjnych w ramach szkolenia ustawicznego lekarzy weterynarii. W trakcie konferencji jej uczestnicy mieli możliwość degustacji tradycyjnych produktów mlecznych produkowanych przez OSM w Bychawie.

Prof. Krzysztof Szkucik

Wysoki poziom merytoryczny referatów oraz aktualność i ważkość poruszonych w nich zagadnień spotkały się z dużym zainteresowaniem i wywołały żywą dyskusję uczestników. Należy mieć nadzieję, że coroczne wiosenne sesje naukowe organizowane przez Katedrę Higieny Żywności Zwierzęcego Pochodzenia w ramach Sekcji Higieny Żywności i We-

terynaryjnej Ochrony Zdrowia Publicznego PTNW już na stałe wpiszą się w kalendarz lubelskich konferencji naukowych oraz będą kontynuowały tradycję przekazu dobrej i nowoczesnej wiedzy nt. higieny i bezpieczeństwa żywności pochodzenia zwierzęcego.

f.k.

Żywność – tradycja i nowoczesność

W dniach 24–25 maja 2018 r. w Lublinie odbyła się XXIII Sesja Sekcji Młodej Kadry Naukowej Polskiego Towarzystwa Technologów Żywności pod hasłem przewodnim „Żywność – tradycja i nowoczesność”. Podczas dwudniowej konferencji zaprezentowano 33 referaty w języku polskim w pięciu sesjach tematycznych, 10 referatów w języku angielskim wygłoszonych w dwóch sesjach, 24 plakaty w języku polskim i 13 plakatów w języku angielskim.

Organizatorami tegorocznej Sesji były: Wydział Nauk o Żywności i Biotechnologii Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie, Polskie Towarzystwo Technologów Żywności, Sekcja Młodej Kadry Naukowej PTTŻ, Sekcja Chemii Żywności Polskiego Towarzystwa Chemicznego. Sesje Sekcji Młodej Kadry Naukowej odbywają się corocznie i są kontynuacją wieloletniej tradycji spotkań, które mają na celu wymianę poglądów w zakresie nauk o żywności i żywieniu oraz integrację młodych środowisk naukowych z kraju i ze świata. W tegorocznej Sesji wzięło udział 72 uczestników z wielu krajowych ośrodków naukowych. W obradach uczestniczyli również przedstawiciele firm, dzięki czemu stała się ona doskonałą okazją do wymiany doświadczeń w gronie młodej kadry naukowej oraz przedstawicieli przemysłu spożywczego.

Sesję swoją obecnością uświetnił JM Rektor prof. dr hab. Zygmunt Litwińczuk. Powitał serdecznie wszystkich uczestników oraz podkreślił ważność tematyki konferencji. Następnie głos zabrała dziekan WNoŻiB Izabella Jackowska, życząc wszystkim owocnych obrad. Głos zabrała również prezes PTTŻ Agnieszka Kita, zwracając uwagę na wieloletnią tradycję Sesji.

Wykład inauguracyjny pt. „Biotechnologia a jakość żywności” wygłosił prof. dr hab. Zdzisław Targoński (UP Lublin), przedstawiając związek między biotechnologią a szeroko rozumianą jakością żywności, kładąc szczególny

nacisk na bezpieczeństwo zdrowotne. Wykład prof. Targońskiego poprzedził dwie równoległe sesje referatowe dotyczące procesów technologicznych i biotechnologicznych w produkcji żywności oraz jakości i bezpieczeństwa żywności. Dr hab. Dorota Piasecka-Kwiatkowska (UP Poznań) otworzyła trzecią sesję referatową w języku polskim wykładem plenarnym pt. „Tradycja i nowoczesność w produkcji żywności”.

Zwieńczeniem pierwszego dnia było spotkanie integracyjne, podczas którego uczestnicy mieli okazję zwiedzić Lublin. Następnie wszyscy udali się na kolację, będącą okazją do nawiązania nowych znajomości w gronie osób związanych zawodowo z naukami o żywności.

Drugiego dnia konferencji rozpoczął się wykładem plenarnym w języku angielskim pt. „Riboflavin (vitamin B2) production by the recombinant candida famata yeast strains”, który wygłosił dr Maciej Kluz, przedstawiciel Uniwersytetu Rzeszowskiego. Następnie odbyły się dwie sesje referatowe w języku angielskim pt. „Food quality” i „Food technology”.

Nad wysokim poziomem merytorycznym obrad czuwał komitet naukowy w składzie: prof. dr hab. Izabella Jackowska, prof. dr hab. Zdzisław Targoński, prof. dr hab. Barbara Baraniak (UP Lublin), prof. dr hab. Agnieszka Kita (prezes PTTŻ, UP Wrocław), prof. dr hab. Małgorzata Nogala-Kałucka (UP Poznań), prof. dr hab. Danuta Kołożyn-Krajewska (SGGW Warszawa), prof. dr hab. Tadeusz Sikora (UE w Krakowie), prof. dr hab. Lesław Juszcak (UR Kraków), dr hab. Małgorzata Dżugan, prof. nadzw. (URz), dr hab. Dorota Piasecka-Kwiatkowska (UP Poznań), dr inż. Katarzyna Marciniak-Łukasiak (SGGW Warszawa). Członkami komitetu naukowego tegorocznej Sesji byli również przedstawiciele zagranicznych ośrodków: prof. dr ing. Ecaterina Andronescu oraz prof. dr hab. Anton Ficai (UP Bukareszt).

Uczestnicy XXIII Sesji Sekcji Młodej Kadry Naukowej Polskiego Towarzystwa Technologów Żywności
Fot. Karolina Ferysiuk

Pokłosiem tegorocznej Sesji są materiały konferencyjne oraz dwie monografie zawierające pełne teksty prezentowanych prac: „Procesy technologiczne i jakość żywności”, red. Karolina M. Wójciak, Małgorzata Karwowska, oraz „Prozdrowotne właściwości żywności. Aspekty żywieniowe i technologiczne”, red. Małgorzata Karwowska, Izabella Jackowska. Uczestnicy mieli również możliwość opublikowania artykułów w czasopiśmie „Recent Advances in Food Science – RAdvFoodSci”, które objęło patronatem medialnym Sesję.

Spośród wszystkich doniesień zaprezentowanych (referatów ustnych i posterów) komitet naukowy wytypował i nagrodził najlepsze prace. Przyznano nagrody za najlepszy poster i referat w języku polskim i angielskim, nagrodę publiczności za najlepszy referat i najlepszy poster. Wręczono również nagrody w formie darmowej publikacji w czasopismach naukowych: „Polish Journal of Food and Nutrition Sciences”, „Acta Scientiarum Polonorum

Technologia Alimentaria”, „Żywność. Nauka. Technologia. Jakość”, „Folia Pomeranae Universitatis Technologiae Stietinensis” oraz darmowy udział w kolejnej Sesji w 2018 r. Spośród 19 przyznanych nagród 5 trafiło do pracowników naszego Uniwersytetu.

Organizację konferencji dofinansowało Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach działalności upowszechniającej naukę. Wsparcia rzeczowego i finansowego udzieliło szereg firm, którym składamy serdeczne podziękowania: EUROPIEK Sp. z o.o., SHIM-Pol A.M. Borzymowski Sp.j. LUQAM Sp. z o.o. Sp.k., Materne-Polska Sp. z o.o., Bakalland SA, SuperDrob Zakłady Drobiarsko-Mięsne SA, Perlan Technologies Polska Sp. z o.o., RADWAG Wagi Elektroniczne, MERAZET SA, As-Babuni Sp. z o.o., Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska w Krasnymstawie.

Małgorzata Karwowska, Izabella Jackowska

Bezpieczeństwo pracy w rolnictwie

III Naukowa Konferencja „Ergonomia, bezpieczeństwo i higiena pracy w praktyce”, zorganizowana przez Uniwersytet Przyrodniczy w Lublinie oraz Ogólnopolskie Stowarzyszenie Pracowników Służby Bezpieczeństwa i Higieny Pracy, odbyła się 15 maja 2018 r.

Konferencja poświęcona była tematyce bezpieczeństwa i higieny pracy w rolnictwie i przemyśle rolno-spożywczym, innowacyj-

nym rozwiązaniom w zakresie bezpieczeństwa pracy i ergonomii stanowisk pracy, uwarunkowaniom prawnym środowiska pracy, kompe-

tencjom miękkim specjalisty bhp oraz jakości kształcenia w zakresie bhp.

Po oficjalnym otwarciu i przywitaniu zaproszonych gości uczestnicy konferencji uczcili pamięć niedawno zmarłej pani dr hab. inż. Haliny Pawlak, jednej z głównych inicjatorek i organizatorek tych konferencji. Zaproszeni prelegenci prezentowali swoje referaty w dwóch sesjach, z których pierwszą rozpoczął Karol Hołówkowski, przedstawiciel Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Zapoznał uczestników konferencji z charakterystyką wypadków w rolnictwie, zwłaszcza wypadków z udziałem dzieci i młodzieży, oraz przedstawił prewencyjne zadania KRUS w tym zakresie. Dariusz Kozłowicz, przedstawiciel Państwowej Inspekcji Pracy, zaprezentował bardzo aktualny temat związany ze zmianami w zasadach zatrudniania cudzoziemców. Ryszard Rękas, reprezentujący Urząd Dozoru Technicznego, w swoim wystąpieniu zapoznał uczestników ze zmianami przeprowadzonymi w strukturze organizacyjnej UDT. Przybliżył je w aspekcie dostosowywania urzędu do nowych wyzwań w gospodarce, również w zakresie bezpieczeństwa publicznego. Dr Marcin Cyprowski, pracownik Centralnego Instytutu Ochrony Pracy – Państwowego Instytutu Badawczego, przedstawił problem narażenia zawodowego na bioaerozole w spalarniach odpadów komunalnych. Pierwszą sesję zakończyło wystąpienie dr Joanny Gałązki, reprezentującej Polskie Stowarzyszenie Ochrony Roślin, która zaprezentowała wzorcowy system zbiórki opakowań po środkach ochrony roślin – system PSOR.

W drugiej sesji poruszano tematy równie bliskie bezpieczeństwu pracy: „Substancje niebezpieczne pod kontrolą” – Dorota Pietka (CIOP – PIB), „Człowiek – najważniejszy a jednocześnie najsłabszy element procesu pracy” – Eugeniusz Hańczyn (Wojewódzki Klub Techniki i Racjonalizacji w Lublinie), „Ergonomia a wypadek przy pozyskiwaniu drewna w opinii biegłego sądowego” – Andrzej Dziedzic (Biuro Doradczo-Usługowe BHP Andrzej Dziedzic). Część referatów zakończyły prezentacje przedstawicieli firm: Lobo – „Dobór środków ochronnych” oraz Dräger – „Pakiet bezpieczeństwa firmy Dräger”. Pozostali uczestnicy konferencji zaprezentowali swoje prace w trakcie sesji plakatowej, która odbywała się w formie krótkich prezentacji multimedialnych. Podczas tej sesji zostały przyznane I i II nagroda oraz dwa wyróżnienia za najlepsze wystąpienie studentów. Nagrody ufundowali: marszałek wojewódz-

twa lubelskiego oraz prorektor ds. studenckich i dydaktyki prof. dr hab. Halina Buczkowska. Członkowie OSPSBHP, chcąc upamiętnić dr hab. inż. Halinę Pawlak, ufundowali nagrodę dla najlepszego studenckiego wystąpienia podczas konferencji.

Atrakcją dla uczestników były również stoiska wystawców – firm i instytucji wspierających organizację konferencji. Ciekawe i przydatne były także cieszące się po raz kolejny dużym zainteresowaniem warsztaty tematyczne z zakresu pierwszej pomocy przedmedycznej, ochrony przeciwpożarowej oraz nowej tematyki – dokumentacji powypadkowej.

W konferencji wzięło udział 120 uczestników. Byli to pracownicy, pracodawcy, a także studenci i nauczyciele akademicy. Jej powodzenie należy zawdzięczać pracy i zaangażowaniu studentów z Międzywydziałowego Studenckiego Koła Naukowego Ergonomii i BHP oraz Studenckiego Koła Naukowego Ochrony Środowiska (sekcja Higieny Pracy).

Tradycyjnie zapraszamy na kolejną, IV Naukową Konferencję „Ergonomia, bezpieczeństwo i higiena pracy w praktyce” za rok.

Konferencję wsparli: Lubelski Oddział Polskiego Towarzystwa Ergonomicznego, Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego, Instytut Medycyny Wsi w Lublinie, Grupa Interlis z Kalisza, Okręgowa Państwowa Inspekcja Pracy w Lublinie, Wojewódzki Klub Techniki i Racjonalizacji w Lublinie oraz Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego Oddział w Lublinie, a także PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna SA, Polskie Stowarzyszenie Ochrony Roślin, Lubella.

Organizatorzy

Uczestnicy III Naukowej Konferencji „Ergonomia, bezpieczeństwo i higiena pracy w praktyce”
Fot. Mateusz Ossowski

Zapomniana świętość

Prawie 3 miesiące temu papież Franciszek skierował do wiernych nowy dokument w postaci adhortacji. Od tej chwili istnieje on w historii Kościoła pod nazwą *Gaudete et exultate*. Treść adhortacji dotyczy powołania człowieka do świętości.

Można zapytać, czy ta rzeczywistość jest jeszcze znana we współczesnym świecie i czy warto się nią zajmować. Ponadto język tak bardzo usytuowany w literaturze typowo teologicznej może wskazywać, że dokument jest właściwy tylko dla fachowców, czyli dla osób duchownych i konsekrowanych. Faktycznie słowo „świętość” uważane jest dzisiaj za nieco przestarzałe właśnie przez ten współczesny świat, do którego adhortacja miałaby być adresowana. Wydaje się, że niewiele osób posłużyłoby się tym słowem dla wyrażenia tego, czego pragnie ich serce dla siebie i dla swojego codziennego życia. To krótkie stwierdzenie, które prawdopodobnie wyraża przekonanie wielu, mówi nam od razu, z jakim wyzwaniem zmierzy się ten oficjalny dokument papieski.

Na początku można powiedzieć, że w adhortacji Franciszek pragnie ukazać nieustanną aktualność świętości chrześcijańskiej, przedstawiając jej istotę, tak jak jest to opisane przez Pismo Święte, aby można ją było „proponować wszystkim jako godny pożądania cel naszej ludzkiej drogi, jako powołanie, «które Bóg kieruje do każdego»”. Autor adhortacji ujmuje to w ten sposób: świętość to „życie, prawdziwe szczęście, dla którego zostaliśmy stworzeni”. Przeciwnością świętości nie jest przede wszystkim życie grzeszne, lecz zadowalanie się życiem przeciętnym, rozwodnionym i pustym.

Być chrześcijaninem oznacza przyjąć od Boga dar życia pięknego, pełnego sensu, pełnego smaku, wyruszyć w drogę, co sprawi, że będziemy bardziej ludzcy. Jako remedium na ból istnienia czy akceptowanie z fałszywym pokojem bezsensu rzeczywistości i ograniczanie się do przeżywania własnego wycinka egzystencji Bóg proponuje drogę świętości, odważną i humanizującą, którą należy przeżywać, idąc za Chrystusem i w sieci relacji z innymi. Bóg jest po trzykroć święty i napełnia ludzi swoim boskim życiem w myśl mądrości *Księgi Kapłańskiej*: „Bądźcie świętymi, bo Ja jestem święty”. W ten sposób Bóg dokonuje trudnego dzieła przemiany ludzkiej egzystencji, czyniąc ją co-

raz bardziej na obraz i podobieństwo swojego życia.

Z tego wynika, że papież Franciszek przez tę adhortację chce skupić uwagę na tym, co decydujące i istotne w życiu człowieka, w życiu chrześcijańskim i pragnie nam pomóc patrzeć szerokim spojrzeniem, na przekór pokusie zawężenia punktu widzenia bądź gubienia perspektywy, zadowolenia się i miernego życia. Poczucie przynależności do Jezusa i do Kościoła rozmywa się i zostaje pozbawione sensu, jeżeli nie trzymamy się jasno wytyczonego kierunku drogi biegnącej torem świętości i fatalnie przekształca się w poszukiwanie czegoś innego, tego, co nie ma nic wspólnego z budowaniem Królestwa Bożego.

Celem adhortacji, jak pisze papież, nie jest dostarczenie gotowego traktatu o świętości z licznymi definicjami i rozróżnieniami. „Moim skromnym celem – zaznacza papież Franciszek – jest przedstawienie po raz kolejny powołania do świętości, próbując ująć je w aktualnym kontekście z jego zagrożeniami, wyzwaniami i możliwościami”. W tym kontekście Ojciec Święty odwołuje się do nauczania Soboru Watykańskiego II, kiedy pisze: „Wszyscy wierni wyposażeni w tyle tak wielkich środków zbawienia, we wszystkich sytuacjach życiowych i w każdym stanie, powołani są przez Pana, każdy na właściwej sobie drodze, do doskonałej świętości, jak i sam Ojciec jest doskonały”.

Mając przed oczyma dokument Franciszkowy, możemy stwierdzić, że adhortacja, opierając się na nauczaniu soborowym, bardziej je uwydatnia i czyni bardziej zrozumiałym i pociągającym dla współczesnego człowieka. Doświadczamy zatem, że do świętości powołani są nie tylko kapłani i siostry zakonne, ale każdy człowiek, który w miarę możliwości realizuje swoje powołanie jako mąż i ojciec, jako żona i matka, jako pracownik fizyczny i umysłowy, każdy, kto skutecznie odpowiada na wezwanie samego Boga i na niekiedy trudne wyzwania, które stawia przed nim współczesny, bardzo wymagający świat.

Zmienność morfologiczna nasion wybranych gatunków flory segetalnej Polski

Paweł Gierasimiuk, Ewa Kwiecińska-Poppe, Mieczysław Bojarczyk, Sylwia Andruszczak, Edward Patys, Marian Wesotowski, Krzysztof Różyto, Piotr Kraska

W pracy podjęto ważny temat identyfikacji gatunkowej chwaśców na podstawie wymiarów ich nasion. Opracowanie jest podstawą do stworzenia programu komputerowego umożliwiającego szybkie i precyzyjne rozpoznawanie nasion. Bogaty materiał fotograficzny oraz przekrojowe informacje dotyczące biologii, plenności i zmienności biometrycznej nasion oraz wpływu środowiska na ich budowę czynią książkę wartościowym źródłem wiedzy w dydaktyce uczelni przyrodniczych, a także cenną pomocą w ocenie czystości materiału siewnego.

Mało znane gatunki drzew i krzewów owocowych z rodziny różowatych

Iwona Szot, Paweł Michalski, Paweł Szot, Paweł Krawiec, Tomasz Lipa

Monografia zawiera charakterystykę mało znanych gatunków owocowych z rodziny różowatych, sposoby ich uprawy, ewentualne zagrożenia w czasie prowadzenia sadu czy plantacji, a także korzyści wynikające z zakładania tego typu nasadzeń. Autorzy kompleksowo przedstawili zastosowanie owoców różowatych w przetwórstwie spożywczym oraz gospodarstwie domowym. Opisali również walory ozdobne omawianych gatunków, a także udokumentowali ich właściwości odżywcze i lecznicze.

Biogospodarka jako szansa rozwoju regionów peryferyjnych

Anna Nowak, Armand Kasztelan, Tomasz Kijek, Anna Kobiątka, Artur Krukowski, Anna Matras-Bolibok

Wdrażanie koncepcji biogospodarki staje się coraz bardziej popularnym narzędziem rozwoju regionalnego, służącym tworzeniu innowacyjnego, zasobooszczędnego i konkurencyjnego społeczeństwa, w którym zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego realizowane jest w warunkach chroniących środowisko naturalne. Dotychczas nie było wielu publikacji, które przedstawiałyby funkcjonowanie łańcucha żywnościowego w kontekście rozwoju biogospodarki w ujęciu regionalnym, dlatego autorzy opracowania – pracownicy naukowcy Katedry Ekonomii i Agrobiznesu oraz Katedry Zarządzania i Marketingu Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie – starają się wypełnić tę lukę niniejszą monografią. W opracowaniu zaprezentowano regionalne zróżnicowanie potencjału i poziomu rozwoju trzech sektorów, będących podstawowymi ogniwami łańcucha żywnościowego – rolnictwa, przemysłu spożywczego oraz sfery handlu odpowiedzialnej za obrót żywnością. Tematyka podjęta w pracy wychodzi naprzeciw potrzebom poznawczym, związanym z pobudzaniem rozwoju polskich województw w oparciu o biogospodarkę jako koncepcję ukierunkowaną na unowocześnianie gospodarki żywnościowej.

